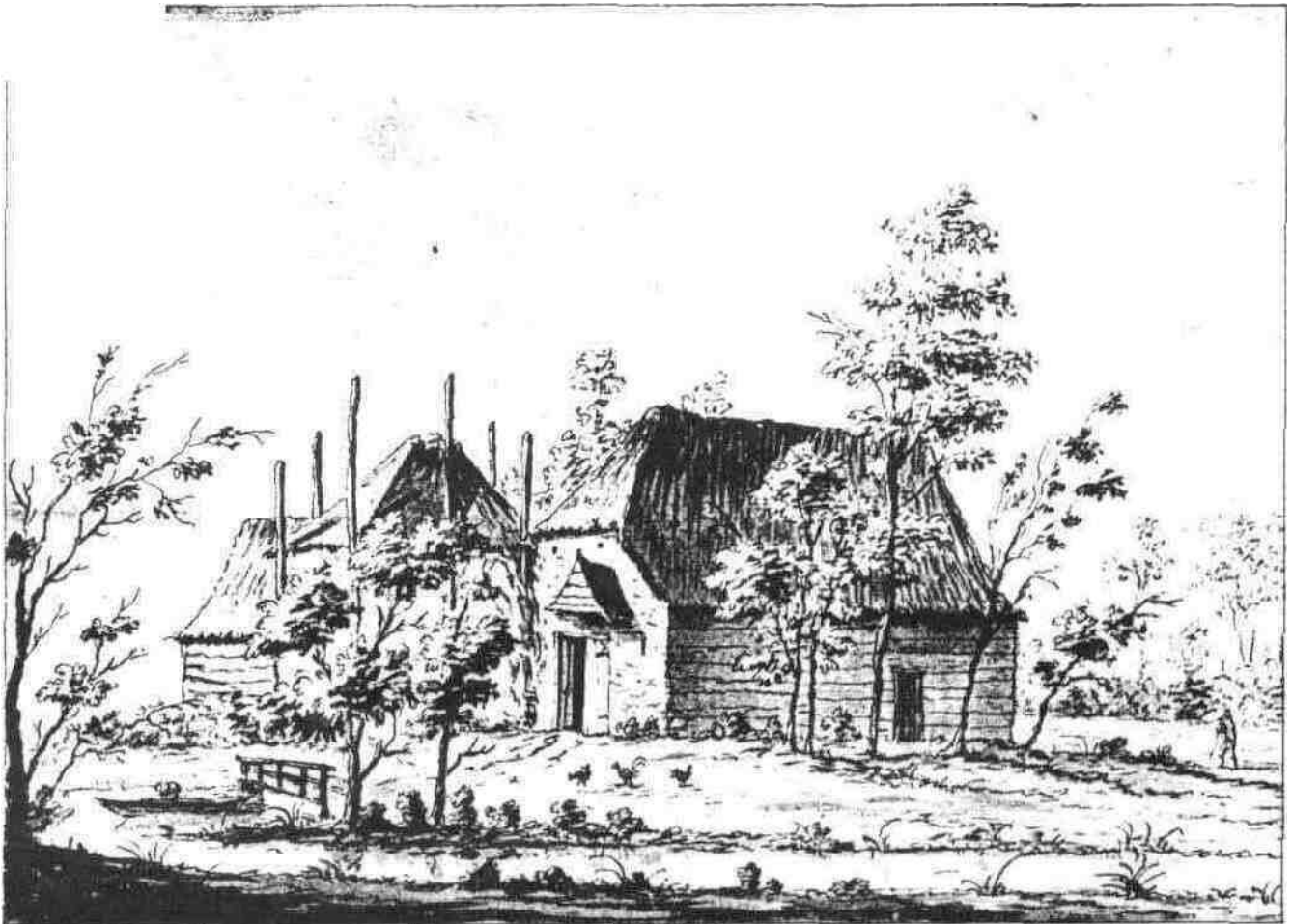


De Proostkoerier



"GEZICHT OP DE BUURT DEMMERIK IN 1729"

Historische Vereniging *De Proosdijlanden*

De Proostkoerier

INHOUDSOPGAVE:

Inhoudsopgave	pag.	1
Van de Voorzitter	"	3
Water, wateroverlast, waterschappen	"	4-9
Nieuwe leden.....	"	10
De veeteelt van toen	"	11 - 13
Postgeschiedenis (vervolg).....	"	14
Archeologie - graven in het stof.....	"	15-17
Stads archeologie.....	"	18
Raadsel.....	"	19
Wilnisanno 1755	"	20-24
De kaart van Beeldsnijder (1570).....	"	24-28
De spoorburg Mijdrecht/Uithoorn een monument.....	"	29
Verenigingsnieuws.....	"	30

Redactie Commissie:

L.Claassen, Th.De Schrijver en F.de Wit

Redactie-adres:

L.Claassen
Prinses Margrietlaan 54
3641 HE Mijdrecht
Tel.: 02979-83512

7e jaargang no. 1 - maart 1992

Van de Voorzitter

LEDENTAL

Ondanks het bedanken door twee leden blijft het ledental steeds groeien. Op het moment dat ik dit schrijf zijn in totaal 227 leden ingeschreven. Zoals reeds eerder is vermeld is het streefgetal voor het einde van 1992 op 300 leden gesteld. Dit is niet alleen voor het bestuur een opgave maar zeker ook van de leden. En dat daarop wordt ingehaakt blijkt steeds meer. Tijdens de goed bezochte en zeer interessante lezing van onze secretaris in Vinkeveen op 19 februari j.l. bracht een Vinkeveens lid twee nieuwe leden aan. Hartelijk dank daarvoor en mogelijk een aansporing voor anderen!

BELEIDSPLAN

Het bestuur wordt in toenemende mate geconfronteerd met uitbreiding der werkzaamheden. Dit is op zichzelf een verheugend verschijnsel maar het vergroot de verantwoordelijkheden. In dit verband is het bestuur zich gaan beraden op welke wijze een en ander kan worden ondervangen en waar de financiële middelen kunnen worden gevonden om bepaalde zaken ten uitvoer te brengen binnen een sluitende begroting. Het ligt in het voornemen om alle lopende en vooral ook nieuwe zaken die op ons toekomen te verwoorden in een beleidsplan voor de komende jaren zodat zonodig prioriteiten kunnen worden gesteld. Het bestuur zal u op de hoogte houden en het uiteindelijke plan voorleggen aan de algemene ledenvergadering.

BOND HEEMSCHUT

Ondergetekende heeft op verzoek zitting genomen in de Provinciale Commissie Utrecht van de Bond Heemschut. Deze bond vervult een belangrijke functie in het behoud van het culturele erfgoed in Nederland en springt in de bres op het moment dat zich zaken voordoen die dat erfgoed aantasten. Als voorbeelden kunnen worden genoemd het afbreken of het op onverantwoorde wijze verbouwen van monumenten, het aantasten van stads- of dorpsgezichten, het ingrijpen in historisch waardevolle structuren door middel van bestuurs- en herinrichtingsplannen enz. De bond heeft zich de zorg voor dergelijke bedreigende situaties aangetrokken en vervult daarin een zogenaamde "waakhondfunctie". Het gebied van De Proosdijlanden is helaas nooit vertegenwoordigd geweest in de Provinciale Commissie Utrecht. Het gebied omvat naast de gemeente De Ronde Venen ook de gemeente Abcoude. In een artikel in de volgende "Proostkoerier" hoop ik nader en meer uitgebreid op de werkzaamheden van de Bond Heemschut terug te komen en alsmede op de wijze waarop de leden van de Historische Vereniging zich ook op dit terrein dienstbaar kunnen maken.

De voorzitter,
P.C. Grundmann

W A T E R , wateroverlast, waterschappen

door L.Claassen, Mijdrecht

Wij behoeven onze lezers niet te vertellen dat ons woongebied zich kenmerkt door veel water 'Sloten, tochten, vaarten, meren en 'rivieren'. Daarnaast veel polders en dat was vroeger ook allemaal water! Van oudsher is dan ook o.a. in onze regio, de strijd tegen het water een zeer belangrijke zaak geweest. Dat is ook de reden dat er reeds ca. het jaar 1200 Waterschappen zijn geweest die zich bezig hielden met het beteugelen van de wateroverlast, zowel van de kant van de zee (zeeweringen), als van de kant van de rivieren (bedijkingen).

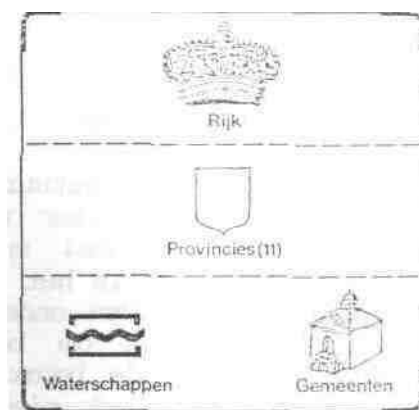
De waterschappen - waarvan er in het hele land ruim 200 werken! - vormen samen met de circa 800 Nederlandse Gemeenten, de zogeheten "vierde bestuurslaag" (zie illustratie).

Uit het vorenstaande volgt dat de Waterschappen belangrijk waren en nog steeds zijn. Zij luisteren in de verschillende delen van het land naar verschillende namen, zoals: Hoogheemraadschap, Heemraadschap, polderbestuur, polderdistrict, dijkschap, dijskring, zuiveringschap ... en er zullen er nog wel een paar zijn.

Allemaal hebben zij tot taak onze waterhuishouding onder controle te houden en daarvoor hebben zij ruime bevoegdheden.

Dat merkt de gewone burger als hij jaarlijks de aanslag ontvangt tot betaling van zijn waterschapsbelasting. In de bijbehorende brochureplegen dan de taken van het waterschap te zijn vermeld.

Wij ontlenen daaraan:



Wat doen waterschappen?

De zorg voor de juiste hoeveelheid water in het gebied waar U woont, de beheersing van de waterstand binnen de verschillende polders (door middel van gemalen, stuwen, duikers en het onderhoud van de hoofdwatergangen), alsmede de bescherming van het gebied tegen water door middel van kaden en dijken.

Daarnaast valt de zorg voor een aantal vaar- en landwegen onder de taak van het waterschap. Het is voorts belast met de waterbeheersing van een groot aantal buiten de polderkaden gelegen wateren, zoals de Amstel, de Angstel, het Gein, de Kromme Mijdrecht enz. Er wordt voor gezorgd dat het teveel aan water naar deze rivieren wordt afgemalen en dat het ook wordt afgevoerd. Dit water komt uiteindelijk terecht in de Noorzee, of via het gemaal Zeeburg, in het IJsselmeer.

Voor de instandhouding van de gemalen, dijken, hoofdwatergangen en boezemwateren, is geld nodig. De waterschappen heffen daarvoor belasting. Vroeger werd deze belasting alleen opgebracht door de eigenaren e.d. van de gronden in het waterschap. Per hectare werd een bedrag vastgesteld. Nu door de uitbreiding van steden en dorpen steeds meer mensen belang hebben bij het werk van het waterschap, worden zowel de eigenaren e.d. van grond, als die van huizen, fabrieken, kantoren enz. in deze waterschapsbelasting aangeslagen.

Ziezo, dat weet U dan nog eens een keer!

Voordat wij eens gaan kijken welke gemalen en andere kunstwerken op waterhuishoudkundig gebied er in onze regio in gebruik zijn, nog even een literaire onderbreking voor een gedicht, daterend uit het begin van deze eeuw, dat is gewijd aan de waterschappen. De schrijver is onbekend en de vinder was volgens het boek 'De ronde Venen ... een omgekeerde wereld', door E.J.Rinsma, de heer J.A van de Vlis uit Blaricum.

De machtige heren, die 't Waterschap beheren

Wie heeft der dijken kruin
versterkt met grind en puin?
Beschut de ingeland
en weert de dwingeland,
het knagend, woelend nat,
dat uitwoelt gat na gat
en dreigt het vruchtbaar erf
met golven en verderf?

Wie kan er feilloos schatten
't belang van tijdig slatten?
Wie zorgt voor slotenschouw,
voor brugjes die te nauw,
voor duikers en voor sluizen
en voor draineringsbuizen?

Wie is het die er waakt
dat 's nachts de eend niet kwaakt,
zodat verfrist en stoer
des ochtends rijst de boer?
Wie eet de haas, die bracht er
eerbiediglijk de pachter?

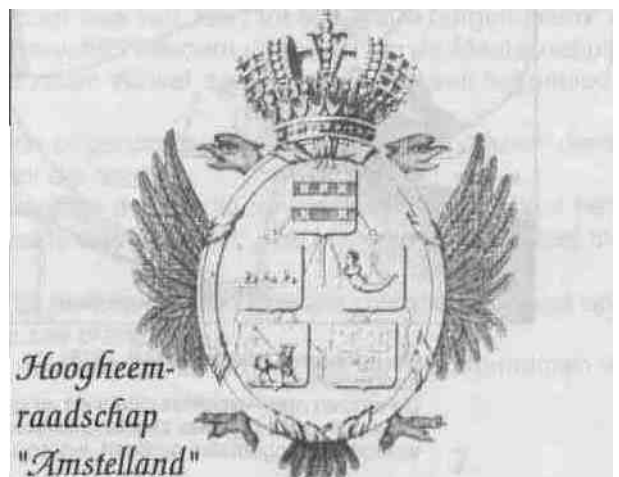
Wie waat'ren uit, fatsoenlijk,
op and'ren zoveel doenlijk?
Wie eisen: 't moet gebeuren
volgens de polderkeuren?
Voor wie licht nauwgezet
heel 't poldervolk de pet?

Wie zijn de machtige heren
die 't waterschap beheren?
Het zijn de Graven van de dijk
Het zijn van 't Heem de Raden
Dies rijkt hun huldeblijk
Voor al hun burgerdaden!

Uit dit toepasselijke gedicht blijkt wel duidelijk het ontzag en de waardering die er toen bestond voor de waterschappen. Dit is weliswaar tegenwoordig in onze jachtige maatschappij minder duidelijk geworden, maar, als het erop aankomt, dan is die waardering er nog steeds; zeker als met weet wat er allemaal achter die zo noodzakelijke waterbeheersing schuil gaat.

En wat is nu eigenlijk "ons" waterschap. Dat was /dat heette sedert 1970 het Waterschap De Proosdijlanden met zijn kantoor in Amstelhoek. In het kader van de hedendaagse combinatiedrang, is dit waterschap in 1989 samengevoegd met het Hoogheemraadschap Amstelland en toen dit eenmaal was gebeurd, volgde een tweede samensmelting in 1991, namelijk tot het waterschap "Amstel en Vecht". De vertrouwde naam Proosdijlanden was daarmee verdwenen!

De wapens van de beide eerstgenoemd waterschappen - thans dus historische begrippen - drukken wij hierbij af.



Terug naar de praktijk.

U weet toch zeker ook dat als de gemalen rondom ons Ronde Venen-gebied om de een of andere reden met z'n alle zouden uitvallen, wij in no time onder water zouden komen te staan en wel in veel gevallen tot aan de daken van onze huizen toe!

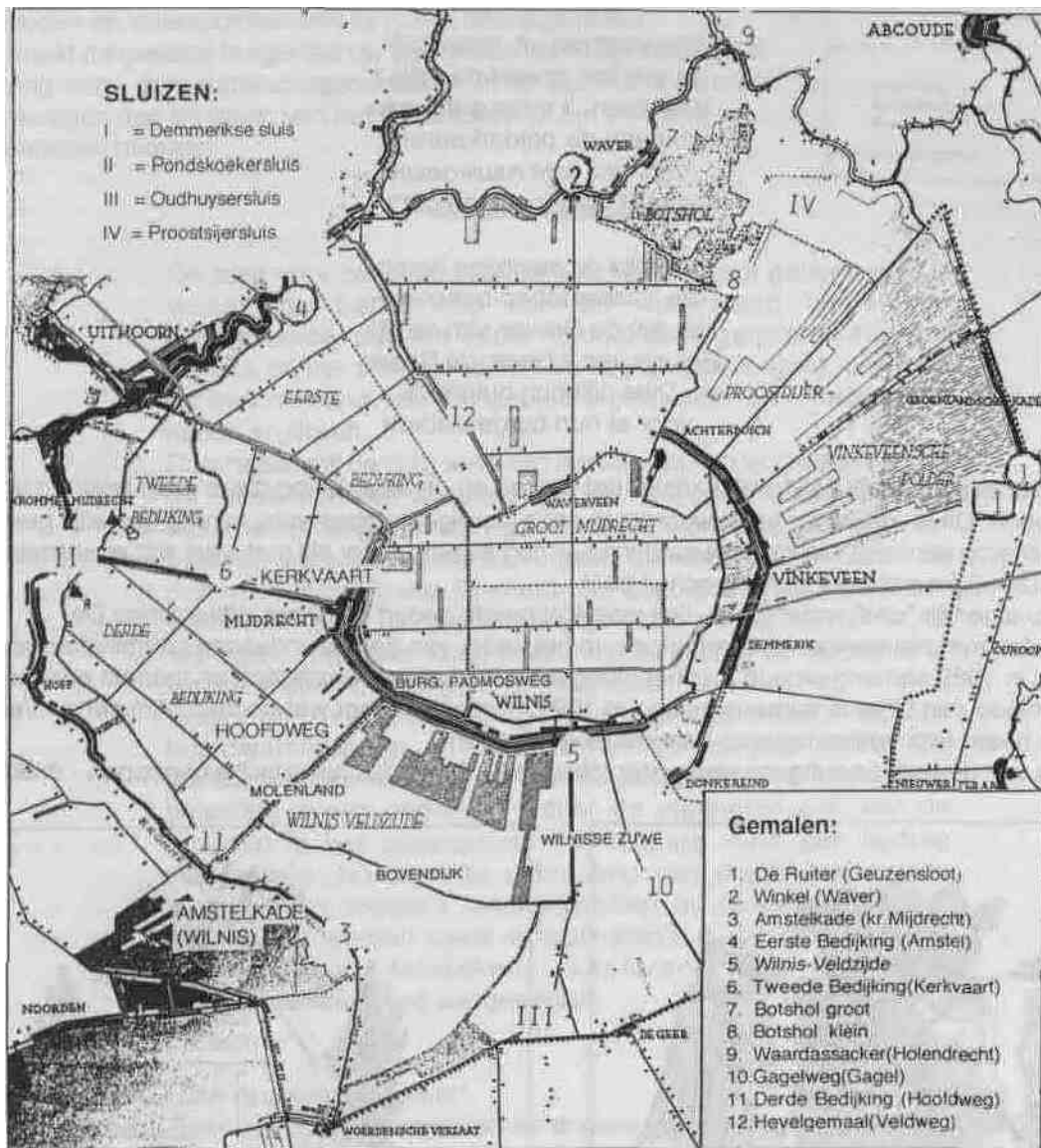
Waarom een dusdanige narigheid ons niet zo gemakkelijk overkomt gaan wij nu proberen een beetje uit de doeken te doen.

Ook in onze contreien werd de strijd tegen het water steeds gevoerd met dijken, molens en gemalen. De molens zijn langzamerhand afgefallen, maar de dijken, de sluisen en de gemalen zijn er nog steeds. Aanvankelijk werkten deze op stoom (1870) en wel met wisselend succes en later is via dieselmotoren overgegaan op elektrische aandrijving van de pompen.

De regio De Ronde Venen (een beetje ruim genomen) kent thans 12 elektrische gemalen en nog slechts 4 sluisen, die met z'n allen het gebied redelijk droog houden.

Op de hierbij afgedrukte kaart zijn de plaatsen van de gemalen en de sluisen globaal aangegeven.

SLUIZEN EN GEMALEN in de Ronde Venen 1992



Op deze kaart (die dateert uit 1935) zijn de hedendaagse sluisen en gemalen aangegeven.

De sluisen met Romeinse cijfers en de gemalen met gewone cijfers.

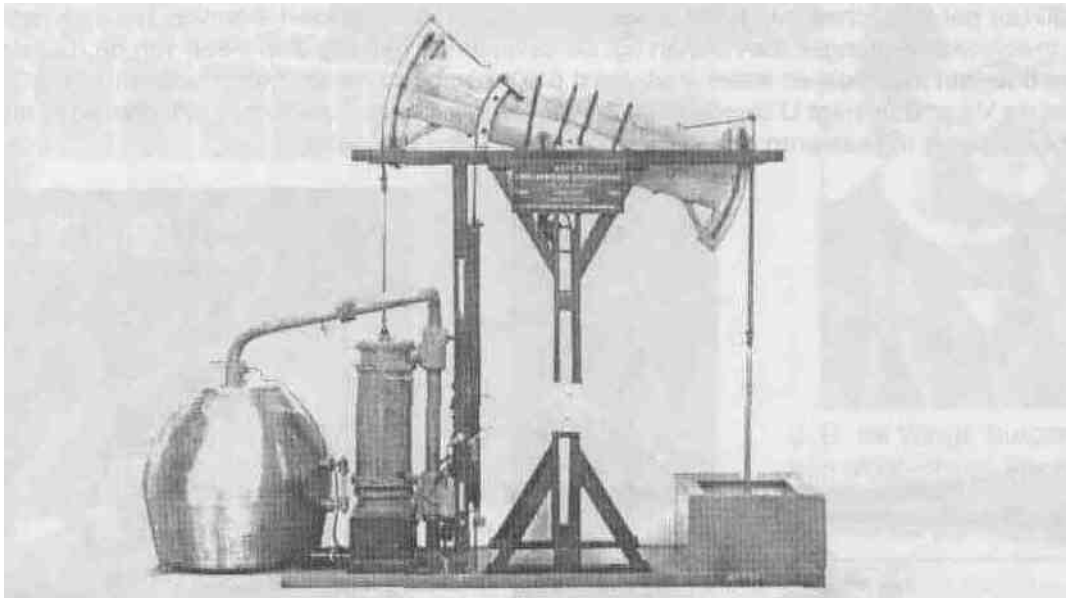
Er komen ook nog twee zwarte driehoekjes voor met de letters A en B; daar hebben vroeger stoomgemalen gestaan, waarop wij in deze artikelenserie nog terug komen.

Het oudste stoomgemaal in Nederland, dat tevens de eer te beurt viel als tweede bedrijf in ons land met een stoommachine(vuurmachine) te werken, diende voor de droogmaking van de Eerste Bedijking in 1794, toen ook genoemd de "Mijdrechtsche Poel".

De bijzondere machine (zie afbeelding), geleverd door de Engelse firma Boulton & Watt, is bewaard gebleven en te bezichtigen in het Cruquiusmuseum te Vijfhuizen (Haarlemmermeer).

Hoewel de machine 40m³(40000 liter) water per minuut, 3,5 meter omhoog kon brengen - niet mis dus voor die tijd ! - voldeed hij toch niet. Er waren namelijk dikwijls mankementen, waardoor de pomp onvoldoende betrouwbaar was. Er werden daarom ter ondersteuning maar liefst vier schepradmolens, o.a. aan de Kerkvaart bijgebouwd. Dit naast de 4 vijzelmolens die al in gebruik waren.

Toch duurde het nog tot 1817 voordat een deel van de plas droog kwam. Echter, het volgende jaar brandde het machinegebouw af en liep alles weer onder. Het gemaal werd weliswaar herbouwd - bij de Pondscoekersluis ?? - maar de kosten van het gebruik rezen vervolgens zodanig de pan uit, dat men besloot het gemaal buiten werking te stellen en weer terug te vallen op de betrouwbare molens. Het gemaal werd in 1830 verkocht en afgebroken.



Afbeelding van de Boulton & Watt Stoommachine, in 1791 speciaal gebouwd voor de droogmaking van de 'Mijdrechtse Poel'(Eerste Bedijking)

Toen men er ter plaatse niet in bleek te kunnen slagen de droogmaking onder controle te krijgen, nam in 1838 het Rijk de zaak in handen. Volgens de geschiedschrijvers kwam de drooglegging tenslotte tot stand met behulp van een gang van 4 vijzelmolens aan de zijde van de Nes; door een stoomwerktuig van 40 pk, uitslaande op de Amstel en door een gang van 4 vijzelmolens aan de Kerkvaart, die het water op de binnenboezem van de Ronde Venen uitsloegen. In 1845 konden de eerste percelen land worden verhuurd/verkocht.

Het tweede gemaal in onze buurt waarmede meer succes werd geboekt dan met het eerste, is er nog steeds, althans de opvolger van het oorspronkelijke bouwwerk. Het betreft het vroegere gemaal De Voogt aan de Waver in Waverveen (aan het einde van de Hoofdweg van Waverveen = het verlengde van de Ir.Enschedeweg in Noordelijke richting). J.G.de Voogt was van 1851 tot eind 1900 burgemeester van Mijdrecht en ten tijde van de opening van het gemaal tevens President-directeur van de Maatschappij tot Droogmaking van het gebied. Dit gemaal draagt nu de naam Winkel, zijnde de dijkgraaf van het gebied bij de ingebruikneming van het nieuwe gemaal in 1961.

Het oude stoomgemaal dateert uit 1873 en was toen uitgerust met twee centrifugaalpompen die een vermogen van maar liefst 200 pk hadden. Erg veel voor die dagen.

Er is het nodige over dit gemaal te doen geweest want de deskundigen van toen meenden dat het uit watertechnische overwegingen, op een verkeerde plaats was gebouwd. Het had naar hun oordeel meer naar de Vinkeveense kant geplaatst moeten worden.

Hoe dan ook, het stond en staat aan het kleine riviertje de Waver, dat zijn water rechtstreeks loost op de Amstel, die het weer via IJ en Noorseekanaal, naar de zee brengt.

Het gemaal werd in 1908 voorzien van twee nieuwe stoommachines en in 1924 van electromotoren voor de pompaandrijving.

Wegens ouderdomsverschijnselen werd in 1960/61 een nieuw gemaal opgetrokken, enige tientallen meters ten oosten van het bestaande gebouw, dat vervolgens werd gesloopt (van de vroegere en huidige situatie worden bij dit artikel enige foto's gepubliceerd).

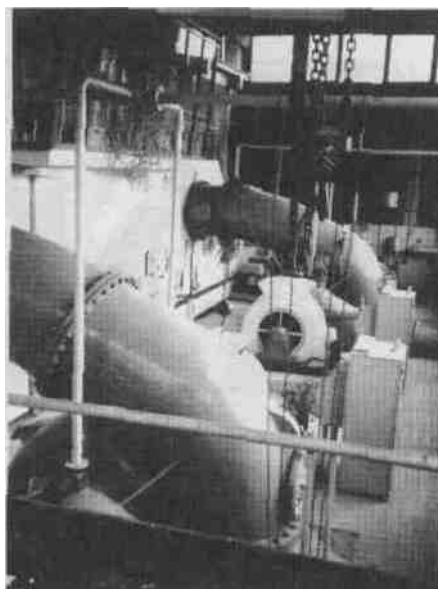
U zult zich misschien afvragen waarom het nieuwe gemaal niet is gebouwd op de plaats van het oude? Welnu, "the show must go on", hetgeen hier wilde zeggen dat de bemaling van de zeer waterrijke Groot Mijdrechtse polder (erg veel kwelwater) niet onderbroken kon worden. Er moest dus eerst een nieuw gemaal klaar zijn, voordat het oude stilgelegd kon worden.

De verplaatsing is nog goed af te leiden uit de duidelijke bocht in de hoofdtocht vlak voor de wateringang van het gemaal. Vroeger liep die tocht rechtdoor en daar stond dus het oorspronkelijke gebouw. Er heeft overigens in de vorige eeuw ook nog een hulpmolen op het terrein gestaan, maar ook die is al lang verdwenen.

Het huidige gemaal werkt, ondanks een capaciteit van ca. 400.000 liter water per minuut met twee machines (zie de hierbij opgenomen foto van het interieur van de machinehal), nog steeds meer dan 5000 uur per jaar, ofwel ca 100 uur per week! Zó nat is die polder! Wanneer het flink regent dan draaien de machines nog langer. Bovendien ligt de bewuste polder erg diep (een van de diepste van ons land) waardoor het af te voeren water maar liefst 6.40m omhoog moet worden gebracht. Gaat U maar eens ter plaatste kijken dan krijgt U steeds meer ontzag voor wat onze voorouders met primitieve middelen allemaal hebben weten te presteren in hun eeuwige strijd tegen het water.



De bocht in de aanvoertocht, ontstaan door de verplaatsing van het gemaal



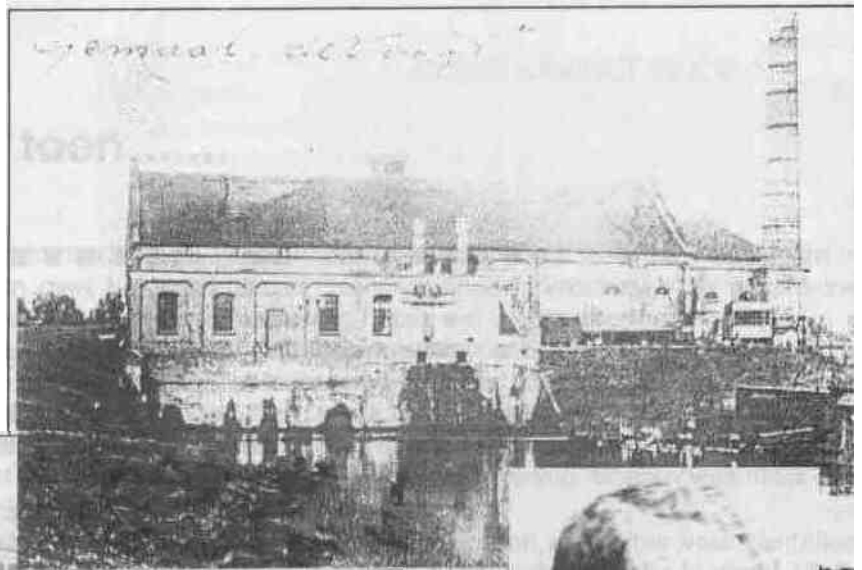
De huidige machinehal van het gemaal Winkel aan de Waver

Die strijd duurt nog steeds voort. Wij merken er nu minder van omdat wij beter zijn toegerust. Toch is de situatie in de Groot Mijdrechtse polder - en daar niet alleen - zodanig moeilijk dat er al meermalen stemmen zijn opgegaan om het gebied, of althans een deel daarvan, maar weer onder water te laten lopen en vervolgens voor recreatieve doeleinden aan te wenden. Daar is mogelijk meer aan te verdienen dan aan de huidige landbouw en veeteelt in het gebied die al vele landbouwers in de achter ons liggende jaren in grote moeilijkheden heeft gebracht. De historie zal ons moeten leren wat er hier in de toekomst gaat gebeuren.

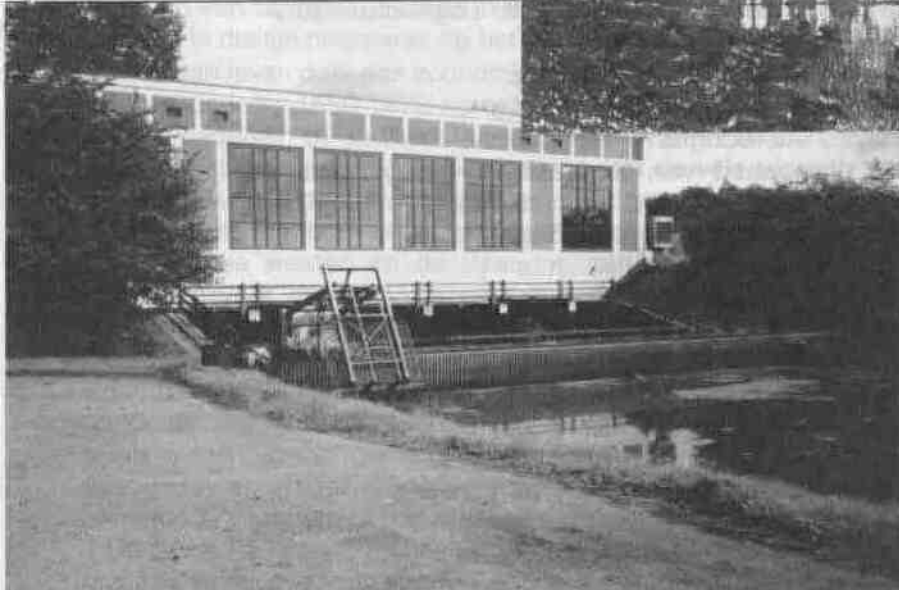
Overigens is er volgens de literatuur tussentijds nog een gemaal in deze contereien geweest. In 1862 spreekt men van een gemaal 'bij de Amstel' en van een aantal daarmee samenwerkende molens. De eerste proefmaling met Nederlandse stoommachines van de Gebr. Schutte, vond plaats op 26 januari 1863. Nu weten wij dat men vroeger (en nu ook nog steeds) de Kromme Mijdrecht gewoonlijk de Amstel noemde. Elders heeft men het over 'bij de Pondscoekersluis'. Waarschijnlijk was het gemaal gesitueerd aan het einde van de Machinetocht die zich tussen de Ooster- en Westerlandweg bevindt. Er heeft daar een paar jaar geleden nog een noodgemaal gestaan. Hemelsbreed inderdaad slechts ongeveer 100 m van de genoemde sluis verwijderd. Het gemaal zou later verplaatst zijn naar het Zuiden. Vermoedelijk wordt hier bedoeld op het gemaal aan de Amstelkade(Kromme Mijdrecht). Daarover meer in onze volgende editie.

(wordt vervolgd)

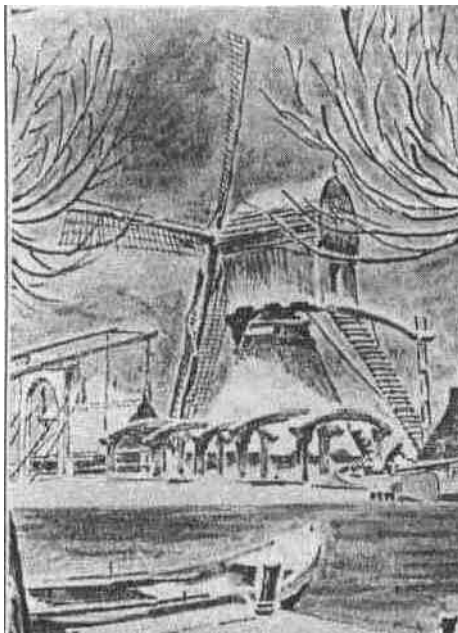
Het "oude" gemaal "de Voogt" daterend uit 1873



Het "nieuwe" gemaal "Winkel" dat in 1961 in gebruik werd genomen.

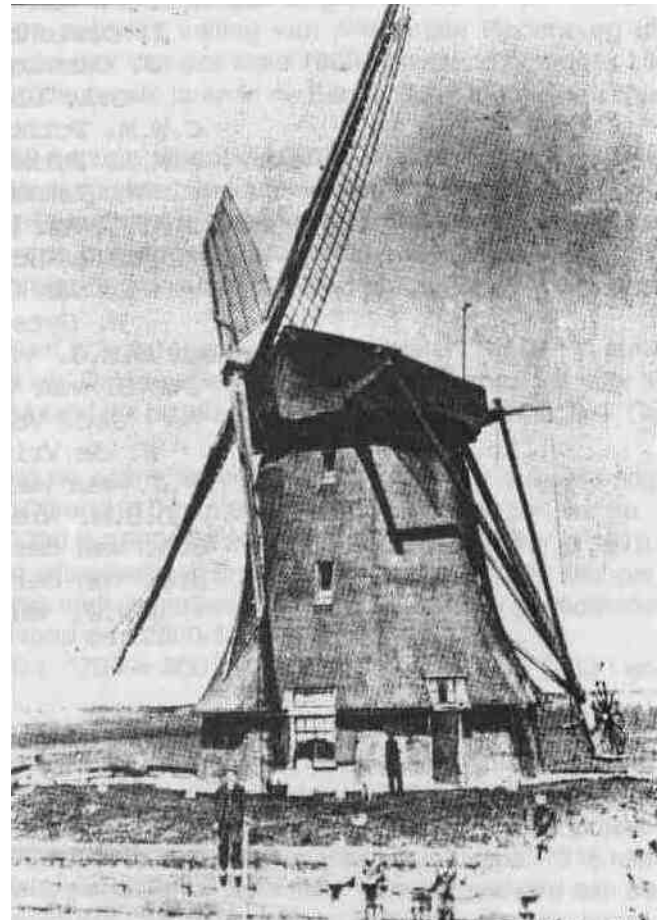


J. G. de Voogt, Burgemeester van Mijdrecht en Wilnis van 1851-1900.



Een tekening van de Pondschoekermolen in de winter. Het was een grote zwart-geteerde wipmolen,

Eén van de vier molens aan de Kerkvaart is pas in 1915 gesloopt. Het nog bestaande onderstuk werd tot woning ingericht.



W E L K O M a a n N I E U W E L E D E N

Het is verheugend dat de uitbreiding van het ledental zich blijft voortzetten. Sedert het verschijnen van "De Proostkoerier" van december 1991 konden de onderstaande 38 nieuwe leden worden ingeschreven.

G . C . Blom - Mijdrecht
D . J . Bluemink - Wilnis
mvr. A . Bonger - Mijdrecht
mevr. A.H.A. Boogaard-van Wijgerden - Mijdrecht
J . G . van Breukelen - Vinkeveen
C . Broere - Woerden
G . Brouwer - Wilnis
A . M . de Bruijn - Wilnis
H.N.C. de Droog - Wilnis
mevr. T.M. van Dusseldorp-Hoekstra - De Hoef
M . Eindhoven - Wilnis
M . Hogeboom - De Hoef
mevr. E . de Jong - Amstelhoek
mevr. P.M.Th. Kockmann - Mijdrecht
H . Kuiper - Mijdrecht
G . van Leeuwen - Vinkeveen
P . J . Meertens-Instituut - Amsterdam
E.J.M. Merks - Mijdrecht
de heer P . van der Neut - Vinkeveen
J . Oostenbrugge - Wilnis
J . Oussoren - Vinkeveen
G . A . Plomp - Wilnis
C.W.M. Pothuizen - Vinkeveen
mevr. A.M.G. Putman-Hoogbergen Mijdrecht
W . Samsom - Vinkeveen
mevr. A . P . van Scheppingen - De Hoef
de heer C . Schreurs - Vinkeveen
N . van Selm - Wilnis
W . Sytsema - Wilnis
Pastoor G.M.J. van de Vegt - Mijdrecht
J.C.H. van Vliet - Vinkeveen
Jac. Vork - De Hoef
H . de Vries - Mijdrecht
F . J . van Walderveen - Wilnis
L.H.M. Wiebes - Mijdrecht
G . A . van der Wilt - Vinkeveen
N . J . van der Zwaard - De Hoef
H.N.J. van Zijl - Wilnis

Al deze nieuwe leden roepen wij toe:

" H A R T E L I J K W E L K O M "

De veeteelt van toen

door Hein Röling, Mijdrecht

In het september/oktober 1991-nummer van de Proostkoerier vertelde ik wat over mijn zoektocht in Duitsland naar mijn voorouders en over het verschijnsel "Hollandganger". We zagen de agrarische achtergrond van de familie. Dat agrarische karakter in Nederland heb ik wat verder uitgewerkt.

De eerste naamvermelding in ons land is Bouwman. We moeten ons bij dat Bouman of veehouder in de periode 1820-1850 niet voorstellen dat er sprake zou zijn van een grote boer. Iemand met een klein stukje land en enkele koeien noemde zich al veehouder. In de literatuur vinden we enkele schaarse opgaven van tellingen. In 1800 blijkt de helft van de bedrijven in de provincie minder dan vijf koeien te bezitten. In die tijd heerste er op het platteland een grote mate van zelfvoorziening. Boeren was meer een manier van leven dan een economische vorm van landbouw en veeteelt.

In de periode 1850-1870 komen er in Mijdrecht, Vinkeveen, Waverveen en Wilnis vele tientallen nieuwe bedrijven bij. In Nieuwkoop, Zevenhoven en Nieuwveen(Blokland) gebeurde dat al vanaf 1813. Dit was het gevolg van de droogmaking van de vele plassen in onze omgeving. De nieuwe bedrijven waren groter dan de meeste bestaande bedrijven op het oude, onverveende land.

Tot aan de landbouwcrisis van de 80er jaren, die mede het gevolg was van het openleggen van het Amerikaanse westen en de daar ingezette landbouwmechanisatie, ging het de boeren over het algemeen voor de wind. Ze verzuimden echter om in de goede jaren te investeren en de nieuwe ontwikkelingen te volgen. Omdat er veel geld aan overbodige en luxe zaken was besteed, kwam de crisis extra hard aan.

Tot rond 1890 was vrijwel elke Röling in de landbouw werkzaam, soms gedwongen door financiële noodzaak, als landarbeider. Enkele trekken naar de stad om daar hun geluk te beproeven, maar men slaagde daarin slecht. Na 1900 vinden we steeds meer niet-agrarieërs, eerst nog wel daarmee verwant als veehandelaar, slager e.d. Momenteel kom je alle mogelijke beroepen in de familie tegen en is het percentage veehouders nog maar heel gering.

Uit de eerste jaren van onze familie in Nederland zijn weinig agrarische gegevens bekend. Anders is het met opa Hendrikus, geboren in Aarlanderveen op 11 juli 1857, die trouwt op 26 april 1889 in Nieuwkoop met Wilhelmina van der Weijden. Zij gingen daarna wonen op de boerderij wijk II, no.122. Latere huisnummers zijn 128 en 187. Na 1925 is het D 63 en vanaf 1950: Middenweg 1.

Hij kocht de boerderij op 28 maart 1889 op een publieke veiling van Arie Ariste Rodenburg uit Koudenberg en werd daarmee de vierde eigenaar/gebruiker van deze rond 1860 gebouwde boerderij. Uit deze snelle wisseling van gebruikers blijkt wel dat het die eerste jaren in de Eerste Bedijking moeilijk was het hoofd boven water te houden.

De gebouwen met de daarbij behorende 13.56.60 hectare, kostte f. 16.700.-. Bij de betaling van de koopprijs wordt nog vermeld dat hij f.325.- moest betalen voor de overname van de aanwezige mest.

Opa Hein hield van 1889 tot aan zijn overlijden op 18 september 1920, een zelfgemaakt boekje bij. Hij noteerde daarin de hoeveelheid gemaakte kaas en de opbrengst daarvan. De hoeveelheden werden uitgedrukt in ponden. Soms werd ook vermeld wanneer de koeien in het land gingen of wanneer men begon met grasmaaien.

De bijgehouden gegevens heb ik op een rijtje gezet en er wat rekenwerk op losgelaten. 13.57 HA land leverde tussen 1889 en 1899, 30 tot 34000 liter melk op. Dat is gebaseerd op de wetenschap dat voor 1 kg kaas 10 liter melk nodig is. In 1899 wordt 11.85 HA land los bijgekocht voor de prijs van f.11.500.--. De verkoper was Habe Jansen.

Dit land lag gedeeltelijk nogal ver van huis en kreeg de naam "Siberië". Onder die naam is het nu nog bekend. De dan aanwezige 25 HA leveren tussen 1900 en 1910 zo'n 66 tot 72000 liter melk per jaar op.

Per hectare is de opbrengst dan al gestegen van 2250 in 1890, via 2600 in 1900, tot 2900 liter in 1910. Tussen 1910 en 1920 is de opbrengst per jaar wat wisselvalliger en bedraagt in 1922, 3200 liter per hectare. Ter vergelijking: in 1800 ligt de hoeveelheid melk beneden de 1000 l/ha. Bij de gemiddelde Nederlandse veeteeltbedrijven ligt de opbrengst nu rond de 12500-13500 liter per hectare!!

De gemiddelde opbrengst per koe: in 1600 = 700 l; 1700 = 800 l; 1800 = 1000 l; 1900 = 1400 l en 1990=7000 l !!

De prijzen

Tussen 1890 en 1908 verandert de prijs van kaas nauwelijks en ligt ronde 45 cent per kilo. De hieruit af te leiden melkprijs ligt dan tussen de 4 en 5 cent per liter. Daarna een langzame stijging tot 1914. Tijdens de oorlog van 1914/18 loopt de prijs op tot tegen de gulden. Dan volgen enkele goede jaren met prijzen van f. 1.20 tot f. 1.40 per kilo. Na 1920 zakt de prijs weer tot rond 80 cent. Opvallend is dat vanaf 1918 niet alle melk meer verkaast wordt. Er wordt een steeds wisselend aantal liters melk "zoet" afgeleverd aan de fabriek. Mogelijk is dat de sedert 1904 in Uithoorn gevestigde CMC (Condensed Milk Company) geweest. In die fabriek werd van 1904 tot 1925 door 120 werklieden ingedikte melk in blik verpakt, voornamelijk voor de Britse markt.

De kaas werd vanaf 1915 op de toen gestichte Uithoornse kaasmarkt verhandeld. Voordien een enkele maal in Woerden of Bodegraven, maar meestal thuis, rechtstreeks aan de kaaskoper.

Helaas worden de gegevens na 1923 niet meer bijgehouden. Waarschijnlijk heeft de oudste zoon Gert, na de dood van zijn vader, het enkele jaren gedaan. Toen die op 17 februari 1922 trouwde in Vinkeveen met Anna Maria Oudshoorn, was er niemand van de overige broers die dat heeft voortgezet.

In de periode dat opa Hein zich in Mijdrecht vestigde was het percentage van de agrarische beroepsbevolking in de gemeente nog 60. Hoezeer dat karakter is afgenomen, blijkt uit het volgende staatje: 1909=41%; 1930=37%; 1960=18,1%; 1971=11%; 1978=8% en 1990=5%.

Als we de groei van de specifieke tuinbouwbedrijven bezien, dan is het percentage zuivere landbouw- en veeteeltbedrijven nog veel geringer. Slechts 2,5% van de beroepsbevolking is daarin werkzaam.

Als we de grondprijzen van die tijd bekijken dan zien we in 1889 een grondprijs van f.1231.- per hectare voor een boederij die op dat moment 30 jaar oud is. In 1899 wordt er los land bijgekocht voor f.1060.- per hectare. In 1922, wanneer na het overlijden van opa Hein, de boedel wordt beschreven, wordt de grond gewaardeerd op f.2200.- per hectare. Dat is niet de vrije verkoopwaarde. De huidige waarde van landbouw-

grond in onze regio is f.40.000.- per hectare. Daarenboven wordt er nog een flink bedrag betaald voor het recht om een bepaalde hoeveelheid melk te mogen leveren. Dat wordt betaald en uitgedrukt per liter, maar, omgerekend per hectare, kan dat f.30.000.- tot f.50.000.- bedragen. Het kan zelfs oplopen tot het maximum van f.80.000.- a f.90.000.- per hectare!

Hoe sterk het agrarisch karakter een stempel drukte op de mensen, moge blijken uit het volgende.

Tussen 1890 en 1908 worden er in het gezin van Hein en Willemijn 12 kinderen geboren. In 1908 overlijden binnen 14 dagen de twee jongsten aan de Spaanse griep. Van de overige kinderen worden er 4 boer, waarvan twee op het gesplitste bedrijf van hun ouders. Een zoon wordt varkenskoopman en bouwt een huis en schuur op een stukje land van zijn moeder. Net als al zijn broers krijgt hij ook f.1500.- uit de nalatenschap van zijn vader: "om handel te drijven". Een zoon met een lichte voetafwijking gaat studeren in Amsterdam en later aan de hogere zuivelschool in Bolsward. Hij wordt directeur van een zuivelfabriek in Borne en blijft dat gedurende 32 jaar (dit is de vader van de door velen van ons betreunde pastoor Röling, die op 2 april 1989 te Mijdrecht plotseling is overleden). Een zoon wordt slager en vestigt zich in Uithoorn. Een andere zoon gaat in de meubelhandel en de jongste zoon wordt priester en als zodanig geestelijk adviseur van de Boerenbond. De enige dochter trouwt op 26 april 1918 met een veehouder uit het Noordhollandse Graff. Die was tijdens de eerste Wereldoorlog als soldaat in het in 1911 gereedgekomen fort Uithoorn gelegerd en aldus met de familie in aanraking gekomen.

Door de grote afstanden werden verjaardagen lang niet zo algemeen gevierd als nu. Veel belangrijker waren bruiloften en het jaarlijkse familie-dagje in de zomer op de ouderlijke boerderij. Op die familie-bijeenkomsten waren de prijzen van melk, kaas, koeien en varkens, het weer en de hooibouw de belangrijkste gespreksonderwerpen. De enige niet-agrarieër - die in Uithoorn de naar zijn moeder vernoemde meubelmakerij "Wilhelmina" bezat - kon daarover niet meepraten. Hij voelde zich - al dan niet terecht - buitengesloten in de familie.

De enig zuster van opa Hein was getrouwd met Hannes Stigter, een grote veehouder uit Aarlanderveen, Die kwam ook elk jaar, na de hooibouw, met zijn gerij een dagje op familiebezoek. Hij liet zich er nogal op voorstaan dat hij net iets meer was dan opa, die hij maar als een broodboertje beschouwde. Met name op zijn span paarden was hij zeer trots. Als hij dan op de morgen van zijn bezoek uit zijn wagen stapte, haalde hij omstandig zijn gouden horloge tevoorschijn en zei steevast, ieder jaar weer: "Nou Hein, dat doet jouw ouwe zwarte me niet na" (kennelijk sloeg dit op de snelheid van zijn paarden - red.). Dit verhaal vertelde mij oom Jo, de enige van de broers die nog in leven is.



'De kaashandela-
ren', bronzen
beeldhouwwerk
van Kees Verka-
de, geplaatst op
het Marktplaats
(foto Poppo).

We kunnen ons afvragen waarom opa Hein, als een van de weinigen in die periode, een overzicht bijhield van zijn inkomsten. Zijn vader was veehouder in Aarlanderveen en is daar lid van het RK Armbestuur. Zijn vrouw was een lid van de in Nieuwkoop in aanzien staande familie Van der Weijden, die verschillende ambtsdragers heeft voortgebracht. Van huisuit heeft hij dus wel inzicht in economische en maatschappelijke stukken. In 1898 was hij een van de oprichters van de Boerenleenbank in Mijdrecht - die de eerste was in de provincie Utrecht - en tot zijn dood in 1920, was hij daarvan onderdirecteur. Ook heeft hij vele haren als Heemraad (poldermeester)deel uitgemaakt van het bestuur van de Eerste Bedijking der Mijdrechtse Droogmakerijen.

Na het openen van de spoorlijn Uithoorn-Nieuwersluis op 11 december 1915 was hij lantaarnopsteker (onbezoldigd) op de halte Middenweg, waar de trein op verzoek stopte.

Geraadpleegde bronnen:

Mijdrecht, meer dan veen alleen

De Lange Brug

De agrarische geschiedenis van West-Europa

De Landman. 93
Eerst gesaaid, Dan gemaaid



Door Landbou, by des Heeren seegen,
Word voor de Mens veel nuts verkreegen:
Maar die een ryken Oost begeerd,
Getroost sich hier een wynig Slooven,
Op't veld van Hoopen en Gelooven,
Sy vrucht word niet verteerd

Opbrengst-overzicht

jaar	kg.kaas	opbrengst	prijs per kg	jaar	kg.kaas	opbrengst	prijs per kg.
1889	2600	f. 1023.20	f. 0.39	1906	6571	f.3359.44	f. 0.51
1890	2944	- 1306.50	- 0.44	1907	6868	- 3593.26	- 0.52
1891	3070	- 1222.46	- 0.39	1908	6997	- 3306.58	- 0.47
1892	2751	- 1252.22	- 0.45	1909	7201	- 4119.14	- 0.57
1893	3008	- 1323.40	- 0.43	1910	-	- -	- -
1894	3331	- 1325.28	- 0.39	1911	6133	- 4000.-	- 0.65
1895	3371	- 1415.82	- 0.41	1912	7833	- 4748.97	- 0.61
1896	3352	- 1375.26	- 0.41	1913	6289	- 4239.50	- 0.67
1897	3413	- 1410.25	- 0.41	1914	7830	- 4735.90	- 0.60
1898	3398	- 1434.76	- 0.42	1915	8209	- 7968.26	- 0.97
1899	5542	- 2438.43	- 0.43	1916	7594	- 7354.84	- 0.96
1900	6628	- 3229.83	- 0.48	1917	7440	- 7070.42	- 0.95
1901	5341	- 2353.06	- 0.44	1918	-	- -	- -
1902	6004	- 2798.63	- 0.46	1919	5494	- 6900.33	- 1.25
1903	5711	- 2460.92	- 0.43	1920	5875	- 8357.32	- 1.42
1904	6186	3037.98	- 0.49	1921	3272	- 4219.90	- 1.28
1905	6585	- 3145.96	- 0.47	1922	5288	- 4622.77	- 0.87
				1923	6972	- 6090.76	- 0.87

POSTGESCHIEDENIS (vervolg)

In aansluiting op onze verhandelingen over de postgeschiedenis in De Ronde Venen, opgenomen in vorige edities van ons blad, kregen wij van ons mede-lid, Mevr. Van der Gronde uit Mijdrecht, een kopie van een archiefstuk uit 1879, dat handelt over het telegraaf/telegram-verkeer in die tijd in onze regio. De tekst luidt als volgt;

"De Heer C. Schuijtenmaker
Stationschef te Nieuwersluis.

Loenen, den 13 Februari 1879.

In antwoord op Uwe missive van den 10 dezer betreffende de weigering door den telegraafbode, Hr. ... (onleesbaar) van de bezorging van telegrammen van Nieuwersluis naar Mijdrecht, Wilnis en Vinkeveen, wanneer het telegraafbureau te Mijdrecht voor het publiek gesloten is, heb ik de eer Ued. mede te delen, dat hoewel Mijdrecht, Wilnis en Vinkeveen nog voorkomen op de lijst van het bestellingsrayon van het telegraafbureau te Nieuwersluis in Augustus 1872 opgemaakt, en de bode volgens deze lijst de telegrammen ook naar die gemeenten zoude moeten bezorgen, het echter blijkt uit eene missive van den referendaris, chef der Afd. Telegraphie van 11 Mei 1872, nr 1954, dat voor die gemeenten het kantoor Nieuwersluis het bezorgingskantoor moet blijven, zolang die gemeenten niet sneller uit andere telegraafkantoren zijn te bereiken. Nu is sinds een jaar lang te Mijdrecht zelf een telegraafkantoor geopend van waar uit de bezorging der telegrammen voor Mijdrecht, Wilnis en Vinkeveen natuurlijk sneller kan geschieden dan uit Nieuwersluis.

Waarom de telegraafbode nu nog belast zoude moeten worden met de bezorging van telegrammen naar die plaatsen is mij niet duidelijk, vooral daar de Gemeente Loenen zelf de jaarwedde van die bode bekostigt, zonder dat Mijdrecht, Wilnis, noch Vinkeveen daartoe ooit iets hebben bijgedragen, terwijl ook steeds de bezorging van telegrammen naar die drie gemeenten (zijnde een afstand van 2,5 a 3,5 uur) dikwijls tot groot ongerief verstrekte(?) voor de bezorging van telegrammen naar Nieuwersluis en Loenen en omstreken, welke daardoor soms enkele uren op het kantoor Nieuwersluis moesten blijven wachten tot de bode terug was.

Dat Nieuwersluis het bezorgingskantoor zoude moeten zijn voor Mijdrecht en omstreken als het kantoor op laatstgenoemde plaats gesloten is, komt mij ook vreemd voor. Heeft Mijdrecht er belang bij dat telegrammen ook nog 's avonds bezorgd worden, dan zoude deze gemeente maatregelen moeten nemen om de thans beperkte dagdienst van het kantoor aldaar, uit te breiden.

Ik vermeen althans dat telegrammen naar gemeenten met beperkte dagdienst bij te late aanbieding op het kantoor van verzending, niet meer worden verzonden; ook niet naar andere buiten de lijn liggende kantoren; tenminste is dit door mij wel eens ondervonden.

Bij de opening van het telegraafbureau te Mijdrecht zal voorzeker ingevolge art. 56 van het Reglement voor de Dienst van den Rijkstelegraaf, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 11 Juni 1872 (Staatsblad nr. 79) ook de bestellingsgrens voor dat kantoor zijn vastgesteld.

Ter vermindering van verdere moeilijkheden zal ik mij onledig houden om eene herziening van bovengenoemde lijst aan den betrokken Minister voor te dragen.

De Burgemeester van Loenen
w.g. (onleesbaar)

NASCHRIFT:

Mogelijk komen wij t.z.t. in het archief van Loenen ook nog eens de verdere afloop van deze zaak tegen. Wij houden U dan natuurlijk op de hoogte. Overigens wel grappig dat de burgemeester van Loenen in die tijd hoogspersoonlijk (blijkens de handtekening en het handschrift) een uitvoerige brief over dit soort zaken schreef. Loenen was toen het "districtskantoor" (PTT) voor onze streek en er moest kennelijk per trein via Nieuwersluis worden besteld. Op het eerste gezicht had het meer voor de hand gelegen dat de PTT kantoren in de beide plaatsen deze kwestie hadden geregeld.

Red.

Werkgroep ARCHEOLOGIE

Graven In het stof

door Wilma Raadsveld-Pronk

Naar aanleiding van enige vragen over archief en kadaster werkzaamheden, is het plan geboren om eens hier en daar te gaan zoeken naar gegevens, kaarten, enz. enz.

Maar daar kwam de vraag wie gaat dat doen ??? dat is vaak niet eenvoudig.

Al snel hoorde ik (Wilma Raadsveld) dat Boudewijn de Jong daar wel interesse voor had.

En zo kwam het dat we 2 Jan. . op een vrije ochtend bij Openbare Werken terecht kwamen, waar we zeer vriendelijk ontvangen werden door de heer Roling.

We werden voorzien van koffie en een eigen kantoortje (het nieuwe jaar begon voor de hist. ver. wel goed vonden we) waar we ons over de beschikbare boeken konden buigen.

Maar daar verscheen al snel de vraag, wat is Hofland sectie B en waarom is het even later Hofland sectie D ??? om vervolgens wijk zoveel te worden ???

Al snel bleek dat we in De Ronde Venen voorlopig niet veel verder konden komen, misschien later.

De beste oplossing zou zijn om naar Utrecht te gaan, maar met z'n tweeën is dat toch wel wat te veel werk.

Gelukkig was daar al snel belangstelling voor, met name bij Herman Levers, Dhr. Boersma, Dhr. v. Zanten en Dhr. van Golen onze secretaris, die eigenlijk het idee heeft gelanceerd tijdens een vergadering.

Nu kunnen we dus aan het echte werk beginnen, met een leuke groep mensen en de eerste afspraken met het Rijksarchief zijn gemaakt.

Woensdagmorgen 29 jan. zijn we met 3 man en 1 vrouw in het archief "gedoken". waar een ijverige archivaris alles kwam aandragen wat we maar vroegen, uitgezonderd koffie met gebak.

We hebben ons over kaarten van 1832 gebogen. en daar toch wel erg interessante gegevens uit gehaald, omtrent de dorpskern van Mijdrecht en Vinkeveen.

Deze kadaster gegevens zund de oudste die te boek staan, daarvoor moet alles teruggezocht worden in Militaire gegevens. waar dit in kaart gebracht werd, zodat ze in tijd van Oorlog precies wisten waar wat stond.

Verder kunnen we het nodige van voor 1832 in notariële akten, gemeentearchieven en andere instanties vinden.

U begrijpt dat u de komende maanden (Jaren) nog wel het een en ander van ons zult horen, dus ALLE ideeën en suggesties zijn van harte welkom.

Er is bijvoorbeeld een heel verhaal over alle armenhuisjes in dit gebied te vertellen en er zijn namen te vinden die we nu nog tegen komen.

Wist u dat in die tijd rond de dorpsstraat alles onder water stond? misschien wel, maar met mij misschien ook enkelen niet en voor die ga ik dan ook even door.

Er lagen vele eilandjes die onder andere bedekt waren met bos of gebruikt werden als weiland of gewoon als veengebiedjes, moerasjes en stukjes rietgors tussen veel water.

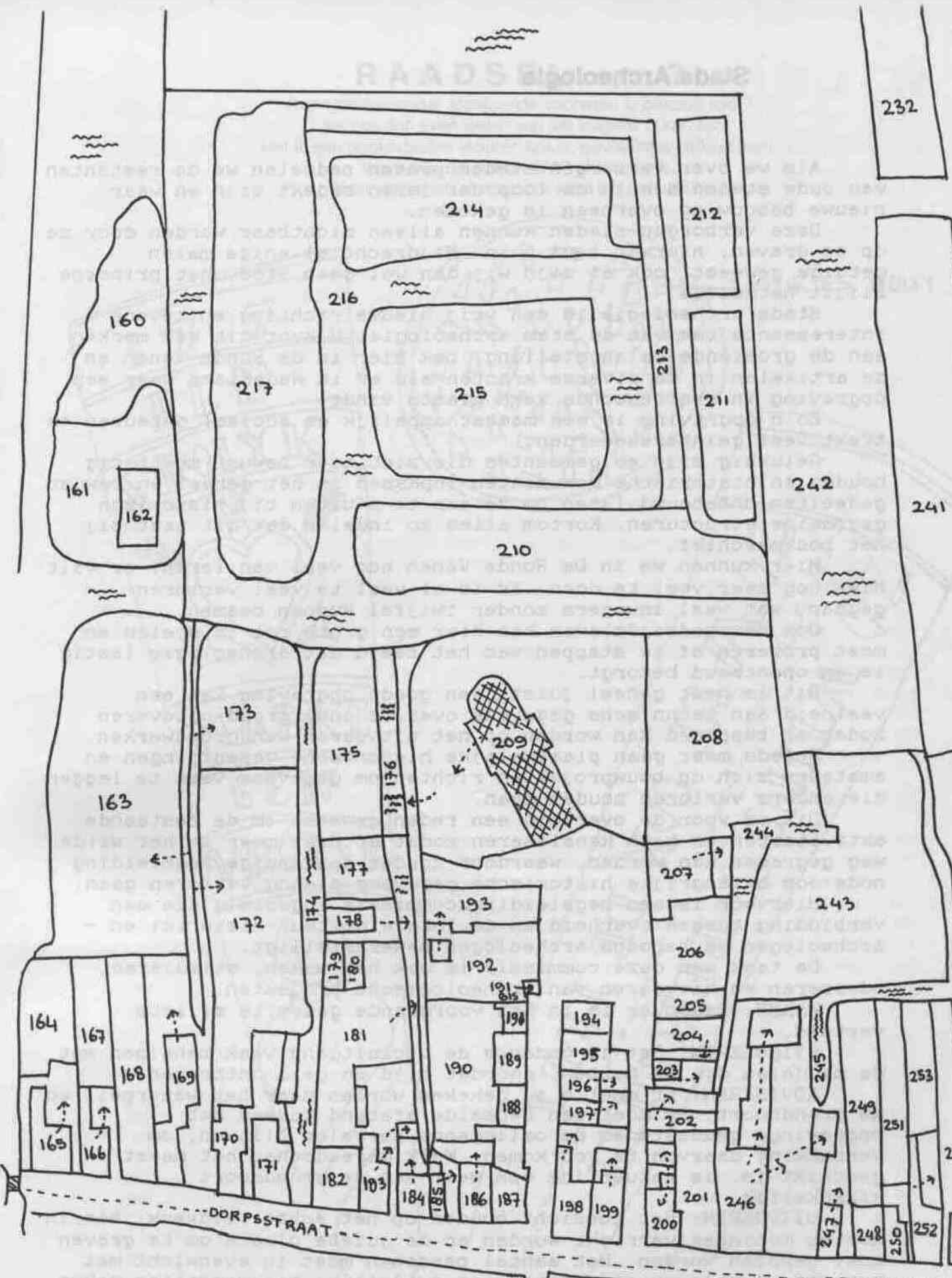
Beste Wilnissers, Waverveners, Hoefenaren enz. schrikt u niet, ons volgende bezoek besteden we aan uw archief; u begrijpt dat 4 pers. en dus 8 handen in 1 ochtend veel te weinig is.

We zullen u van ons volgende bezoek op de hoogte houden.

Ik sluit af met een schets van de dorpskern van Mijdrecht en ik hoop dat u net zo enthousiast wordt als wij al zijn.

NUMMER	NAAM	BEROEP	SOORT EIGENDOM
160	Beijerens v . d . wed. Erven Erp	—	rietgors
161	Idem		bos
162	idem		schuur
163	Buuren van. Klaas	schipper	boomgaard
164	Scoff M.	—	tuin
165	idem		hs met erf
166/67	Saar van. Christina L.	huisvrouw	idem/tuin
168	Buuren van. Klaas	schipper	bouwland
169	idem		hs met erf
170/71	Swaanerbeek. Cornet is	veenman	idem
172/73	idem		tuin
174	Yvoy d ' . Baron L.de Maximiliaan	—	bouwland
175	Bos, v.d. wed. erven Chnstoffer	—	tuin
177	Armen, de Hervormden	—	tuin
178	idem		hs met erf
179	Doorn van. Herman Jan	chirurgijn	huis
180	idem		stalling
181/82	idem		tuin/huis
183	Meijer, de wed. Gijsbert	winkel ierst.	hs en erf
184	Franken, Cornelia	—	hs en erf
185/86	Franken, de erven Gerrit	—	hs en erf
187t/m89	Bos, v.d. wed. erven Christoffer	---	huis
190	idem		tuin
191	idem		huis
191 bis	Mijdrecht, de Gemeente	brandspuithuisje	
192	idem		tuin
193	idem		schoolhs
194	Armen, de R . C .		huis
195	Hijmans, Elias Joseph		huis
196	Does, v . d . Jacob	burgemeest.	huis
197	idem		hs en erf
198/199	Wienngen, van Hendrik	veenman	hs en erf
200	Groot, de Willem	winkelier	hs en erf
201	Terdam, Anthony	notaris	tuin
202	idem		hs en stal
203	Groot Willem	winkelier	schuur
204	idem		bouwland
205	Armen, de R . C .		tuin
206	Hervormde Gemeente		tuin
207	idem		pastorie
208	idem		tuin
209	idem	kerk en kerkhof	
210	Yvoy d ' , baron L. Maximillaan	—	weiland
211	idem		bos
212	idem		veenakker
213/14	idem		weiland
215	idem		bos
217	idem		weiland
243	Jansen, Klaas	kastelein	tuin
246	idem		hs, schuur
247	idem		hs en erf
248/49	Martijn, Jacobus	horlogemaker	huis/tuin
250	Commenie. de wed. Daniél	—	hs en erf
251	idem		tuin
252	Doorn, van Herman Jan	chirurgijn	hs en erf
253	idem		tuin
254/55	Florijn, Jannetje	naaister	huis/tuin

Subdivisie van de kadastrale kaart van Mijdrecht, anno 1832



Mijdrecht, anno 1832

Stads Archeologie

Als we over verborgen steden praten bedoelen we de restanten van oude steden die in de loop der jaren bedekt zijn en waar nieuwe bebouwing overheen is gekomen.

Deze verborgen steden kunnen alleen zichtbaar worden door ze op te graven, hiervan bent u in Mijdrecht al enige malen getuige geweest, ook al zijn WIJ dan wel geen stad, het principe blijft hetzelfde.

Stads archeologie is een vrij nieuwe richting en tevens Interessante tak van de stam archeologie. L) kunt dit wel merken aan de groeiende belangstelling, ook hier in de Ronde Venen en de artikelen in de diverse kranten ais er in Nederland weer een opgraving in een bewoonde kern plaats vindt.

Zo'n opgraving is een maatschappelijk en sociaal gebeuren en trekt veel geïnteresseerden.

Gelukkig zijn er gemeentes die zich hier bewust mee bezig houden en historische monumenten inpassen in het geheel en bewust gedeelten onbebouwd laten om ze aan te sluiten bu historisch gegroeide structuren. Kortom alles zo indelen dat dit past bij het bodemarchief.

Hier kunnen we in De Ronde Venen nog veel van leren; er valt hier nog zeer veel te doen. Er is al veel te veel verloren gegaan, wat veel inwoners zonder twijfel kunnen beamen.

Ook het bedrijfsleven kan hier een grote rol in spelen en moet proberen af te stappen van het beeld dat archeologie lastig is en oponthoud bezorgt.

Dit is niet geheel juist, een goede opgraving kan een veelheid aan technische gegevens over de ondergrond opleveren zodat er bespaard kan worden op het uitvoeren van grondwerken.

Steeds meer gaan plaatselijke historische verenigingen en amateurs zich op bouwprojekten richten om gegevens vast te leggen die anders verloren zouden gaan.

Dit is voor de overheid een reden geweest om de bestaande activiteiten te gaan kanaliseren zodat er niet meer in het wilde weg gegraven kan worden, waardoor zonder deskundige begeleiding nodeloos belangrijke historische gegevens alsnog verloren gaan.

Hiervoor is een begeleidingscommissie ingesteld die een verbinding tussen overheid en de lokale amateur-historici en -archeologen en beroeps archeologen bewerkstelligt.

De taak van deze commissie is ook het waken, stimuleren, adviseren en uitvoeren van archeologische projecten.

WAKEN: Daarover is in het voorgaande gedeelte al iets verteld.

STIMULEREN: Het is ondanks de vooruitgang vaak behelpen met de middelen die we hebben, doordat tijd en geld ontbreken.

ADVISEREN: Er moet o . a . gekeken worden naar het waterpeil en de grondsoort. Er moet een bepaalde afstand tussen het opgravings gedeelte en de omliggende percelen blijven, om verzakking daarvan te voorkomen. Welk gereedschap het meest geschikt is, is natuurlijk ook weer van de grondsoort afhankelijk.

UITVOEREN: Het toezicht houden op het echte veldwerk; hierin moeten metingen verricht worden en de juiste plaats om te graven moet gekozen worden. Het aantal personen moet in evenwicht met het gebied zijn en zij moeten een duidelijke taakverdeling maken.

Er zijn zo een aantal punten genoemd, maar er komt veel meer voorbereiding om de hoek kijken.

Hierover hoop ik U een andere keer te informeren.

RAADSEL.....?

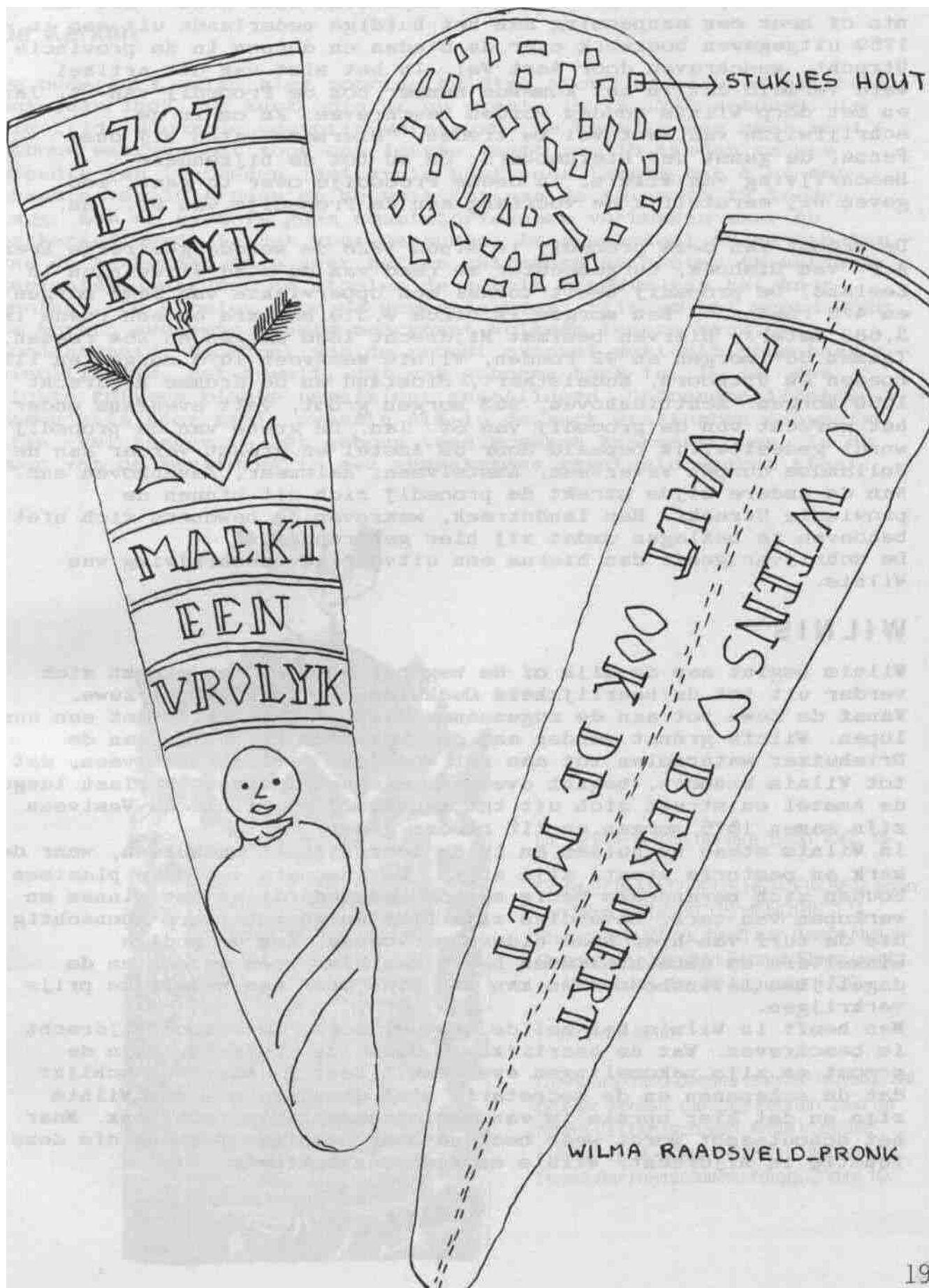
Komt het hieronder afgebeelde voorwerp U bekend voor?

Laat ons dan even weten wat het volgens U kan zijn.

Het is een donkerbruine lederen koker, gevuld met stukjes hout.

We weten dat het uit 1707 afkomstig is.

Maar wat is het, of waarvoor werd het gebruikt??



W I L N I S anno 1755

De Proosdij van St. Jan

door Fred de Wit, Mijdrecht

In het vorige nummer van DE PROOSTKOERIER. 6e jaargang no. 4 van december 1991, stond het artikel "Mijdrecht anno 1755." Dit was min of meer een aanpassing aan het huidige nederlands uit een in 1759 uitgegeven boekwerk over de steden en dorpen in de provincie utrecht, geschreven door Aart Vel. In het slot van dit artikel werd vermeld dat in het komende nummer ook de Proosdij van St. Jan en het dorp Wilnis zouden worden beschreven. En om in de schrijfwijze van Aart Vel te treden: "Hiermede laten wij onse Penne, de gunst der Liefhebbers. Om nu tot de bijzondere Beschrijving van Wilnis, in deese Proosdije over te gaan, zoo geven wij eerstelijck de voorrang aan de Proosdije van St. Jan."

De proost van deze proosdij is sinds 1728 de weledelgestrenge heer A . P . van Dishoek, burgemeester en raad van de stad Vlissingen in Zeeland. De proosdij heeft totaal een oppervlakte van 5448 morgen en 473 roeden. (Een morgen is circa 0,318 hectare en een roede is 3,680 meter). Hiervan beslaat Mijdrecht 1836 morgen en 264 roeden, Thamen 387 morgen en 92 roeden. Wilnis-Westveen 1675 morgen en 117 roeden en Uithoorn. Kudelstaart, Blokland en de Kromme Mijdrecht 1550 morgen. Achttienhoven, 963 morgen groot, valt eveneens onder het gerecht van de proosdij van St. Jan. De grens van de proosdij wordt gedeeltelijk bepaald door de Amstel en grenst verder aan de Hollandse dorpen Waverveen, Amstelveen, Aalsmeer, Zevenhoven enz. Aan de andere zijde strekt de proosdij zich uit binnen de provincie Utrecht. Een landstreek, waarover de bewoners zich niet behoeven te beklagen omdat zij hier geboren zijn. De schrijver geeft dan hierna een uitvoerige beschrijving van Wilnis.

W I L N I S

Vilnis begint aan de dijk of de weg bij Driehuis en strekt zich verder uit tot de heerlijkheid Oudhuizen en de Wilnisse Zuwe. Vanaf de Zuwe tot aan de zogenaamde Hel bij Kamerik is het een uur lopen. Wilnis grenst verder aan de Amstel of Drecht en van de Driehuiser watermolen tot aan het Voerdens verlaat. Westveen, dat tot Wilnis behoort, begint eveneens aan het Woerdens Verlaat langs de Amstel en strekt zich uit tot aan Boorden. Wilnis en Westveen zijn samen 1675 morgen en 117 roeden groot.

In Wilnis staan 99 huizen en in de heerlijkheid Oudhuizen, waar de kerk en pastorie staat, zijn er 40. De inwoners van deze plaatsen houden zich merendeels bezig met de veehouderij en het winnen en verkopen van turf. Bovendien zijn hier enige schippers woonachtig die de turf van hier naar elders vervoeren. Aan de nodige winkeliers en ambachtslieden heeft men hier geen gebrek en de dagelijkse levensbehoeften kan men hier voor een redelijke prijs verkrijgen.

Men heeft in Wilnis het zelfde bestuur zoals deze voor Mijdrecht is beschreven. Vat de heerlijkheid Oudhuizen betreft, zijn de proost en zijn nakomelingen eveneens " heer " maar het schijnt dat de schepenen en de secretaris niet dezelfde als van Wilnis zijn en dat hier sprake is van een afzonderlijke rechtbank. Maar het schoutsambt wordt weer bediend door dezelfde persoon die deze functie in Mijdrecht, Wilnis en Westveen bekleedt.

Een beschrijving van de heerlijkheid Denemarken (Demmerik) en Vinkeveen moet helaas achterwege blijven door het overlijden van de heer Jan de Gert de Jonge, heer van Oud Beijerland. De erfgenamen van de overledene blijken voor zover in 1755 bekend, nog geen beslissing te hebben genomen over zijn opvolging.

De Kerken

De oude kerk welke hier voor de huidige stond is gebouwd omstreeks het jaar 1567. De kerk, die er nu staat, is in 1742 gebouwd. In die tijd is ook de pastorie vernieuwd. De kerk is een zeer mooi gebouw waarvan het koor een lengte heeft van 16 treden en een breedte van 10 treden. Het kruis heeft een lengte van 8 en een breedte van 16 treden en de bulk tot aan de toren is 12 treden lang. Aan de kerk is geen consistoriekamer verbonden maar de kerkeraad wordt in het koor gehouden. De preekstoel en de stoelen van de kerkeraad zijn zeer netjes getimmerd en achter in het koor geplaatst, waardoor de stoelen de gehele breedte van het koor beslaan. De stoelen voor de gemeenteleden, zijn om het woord Gods te horen, eveneens keurig neergezet volgens ieders rang en hoedanigheid. De stoel van de proost evenwel munt uit door haar sierlijkheid. Het gewelf, dat van gebogen hout is, is in een lichte zuivere blauwe hemelkleur geschilderd. Gebrandschilderde ramen zijn hier niet, evenmin als in de kerk graftombes aanwezig zijn. Vel hangen in het gebouw twee koperen kaarsenkronen. In de muur van de kerktoren is een gedenksteen gemetseld waarop staat:



DE HEERE is mijn baniere Exod: XVII. 15,

CORNELIS MATTHEUS HENDRIKSEN, zoon van Dom. HENDRICUS HENDRIKSEN, Predicant te Wilnis, heeft aan deese Nieuw-Gebouwde Kerk, den Eersten Steen gelegd, op Woensdag den 26 Augustus 1739.

Hier onder staat:

De Heerlykheid deeses laatsten Huyses, zal grooter worden, dan des Eersten, zeyd de Meere der Heyscharen; ende in deese Plaatse zal ik in Vreede geven, spreekt de Heere der Heyscharen. Hagg. 2 vers 10.

Hierboven bevindt zich een uurwijzer met de letters A.D.P. 1742. Aan de weerszijde is een tafereel waarop aan de ene kant geschreven staan de "Twaalf articulen des Christelyken Geloofs" . Dit tafereel is in 1649 aan de kerk geschonken door W. van Schalkwijk, die schout van Oudhuysen was. Aan de andere zijde ziet men "De Triumphe der Heyligen" een geschenk uit 1665 van Jannechien Barents Lepeltak, huisvrouw van M. Klaas Vroehoos van Westmer. Beide afbeeldingen hadden al vele jaren in het oude kerkgebouw gehangen.

In de toren hangt slechts een klok waarvan het geluid zeer zuiver is en die 150 voet hoog is. De toren heeft een omgang boven op de muur waarboven de spits uitrijst met een dubbele ijzeren leuning welke bestaat uit 8 staande, kunstig gemaakte pilasters, die wel sterk maar niet zeer dik zijn. De toren schijnt met de oude vorige kerk niet gelijk. maar naderhand gebouwd te zijn omdat men beneden aan de westkant boven het portaal op twee naast elkaar ingemestselde stenen het onderstaande leest:

Den 20 Junius 1611.

DOOR GODES MACHT STERK
En'tFONDAMNET SWAK
VAN DEESE KERCK
DES TOOREN AFBRAK

Den 16 September 1612

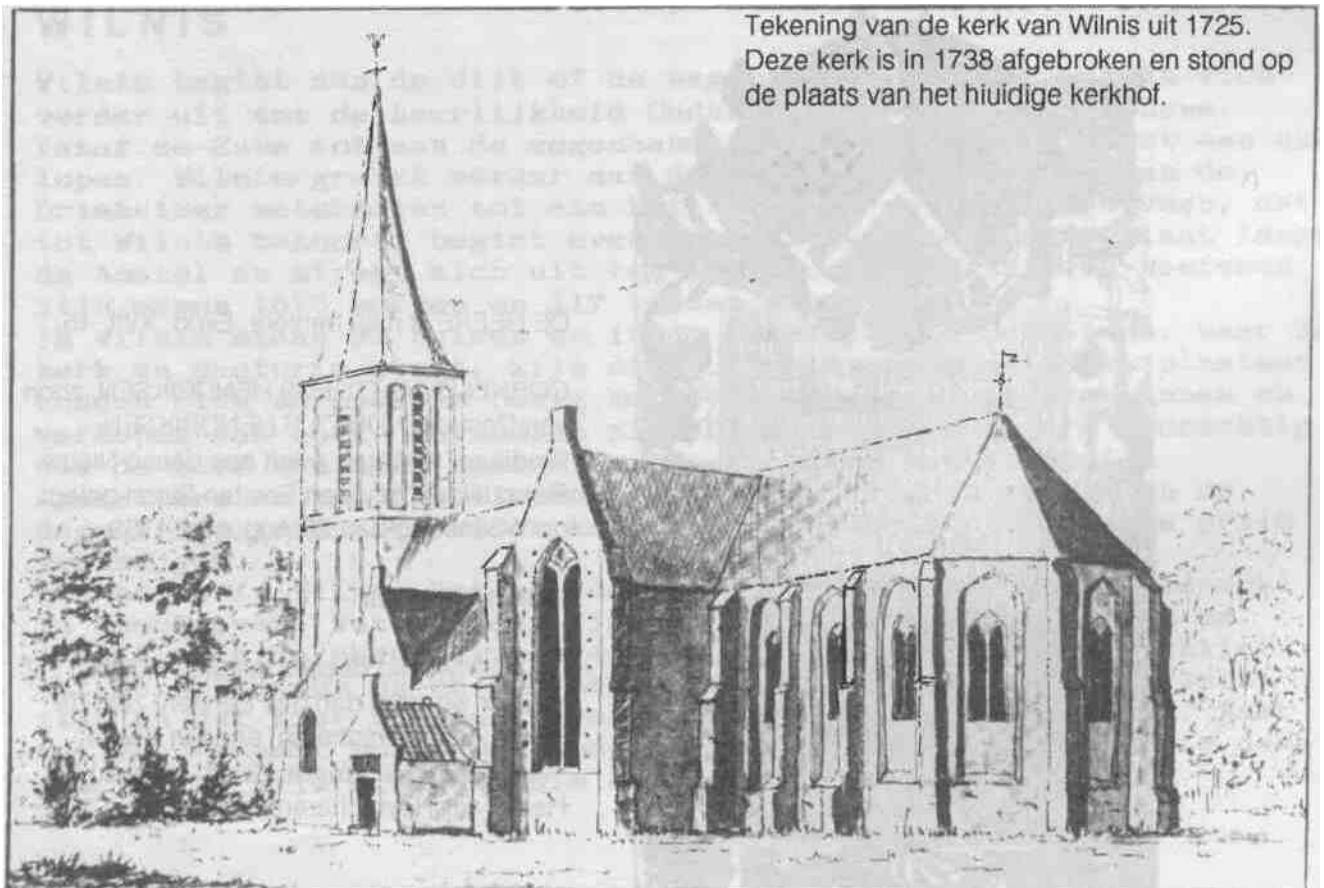
AI VAN RENESSE
JONCKHEER ADRIAAN CLEEN
DIE HEEFT EXPRESSE
GELEYT DE EERSTE STEEN

Den 26 Augusti 1612 begonne

SY IS GEBOUWET FRIS
OP 't FONDAMENT GOET
WANT ELCK PAAL IS
TWEEN VEERTIG VOET

Den 16 November 1613

DOOR VERERING NIET SLECHT
VAN E.H. STATEN EN BUUREN
IS VEDER OPGERECHT
DEES TOORNS MÜUREN



Tekening van de kerk van Wilnis uit 1725.
Deze kerk is in 1738 afgebroken en stond op
de plaats van het huidige kerkhof.

De eerste predikant welke Wilnis en ook Vinkeveen sedert 1598 bediend heeft was Henricus ten Brink. Hij was lid van de Utrechtse synode in 1618, ging met emeritaat in 1634 en stierf in 1651, 112 jaar oud'.

Zijn zoon Henricus ten Brink volgde hem op, werd beroepen in 1634 en den 28e november in zijn ambt bevestigd. Hij overleed op 8 maart 1664.

Hij werd eveneens opgevolgd door zijn zoon Henricus ten Brink, welke werd beroepen in juli 1664 en de 28e augustus daarop bevestigd. Op 21 maart 1703 kwam hij te overlijden.

Hij werd opgevolgd door weer een Henricus ten Brink welke in 1704 werd beroepen en werd bevestigd op 31 augustus. Hij diende de gemeente tot aan zijn overlijden in 1736.

Uit deze vlei/achtereenvolgende predikanten met de naam ten Brink blijkt dat zij de kerken van Wilnis en Vinkeveen gedurende een tijdvak van 138 jaren hebben bediend. Een feit dat misschien nooit meer zal voorkomen.

De volgende predikant was Henricus Hendriksen welke beroepen werd op 3 april 1737 en bevestigd op 28 juli 1737. Hij vertrok naar Sancta Cruz in Amerika waar hij in 1743 overleed.

Zijn opvolger was Henricus Gockinga welke op 26 juni 1742 werd beroepen en op 25 november 1742 werd bevestigd. Deze laatste predikant was in 1755 nog in leven en verkondigt volgens de geheimschrijver het woord Gods voor de gemeente met veel genoegen en als een getrouw dienaar van Jesus Christus op een jaarlijks tractement van 700 gulden. Hij heeft vrij wonen waarbij een zeer mooie tuin is waar de predikant, soms afgesloofd door het vele studeren, zich weer eens kan verkwikken of door een gematigde arbeid in de onnozele hovenierkunst het lichaam gezond kan houden. De gemeente telt omstreeks 100 lidmaten die deelnemen aan het heilig avondmaal. Het avondmaal wordt altijd in de hoofdkerk te Wilnis gehouden en nooit te Vinkeveen, alhoewel de predikant daar zeventien keer per jaar preekt.

Onderwijs

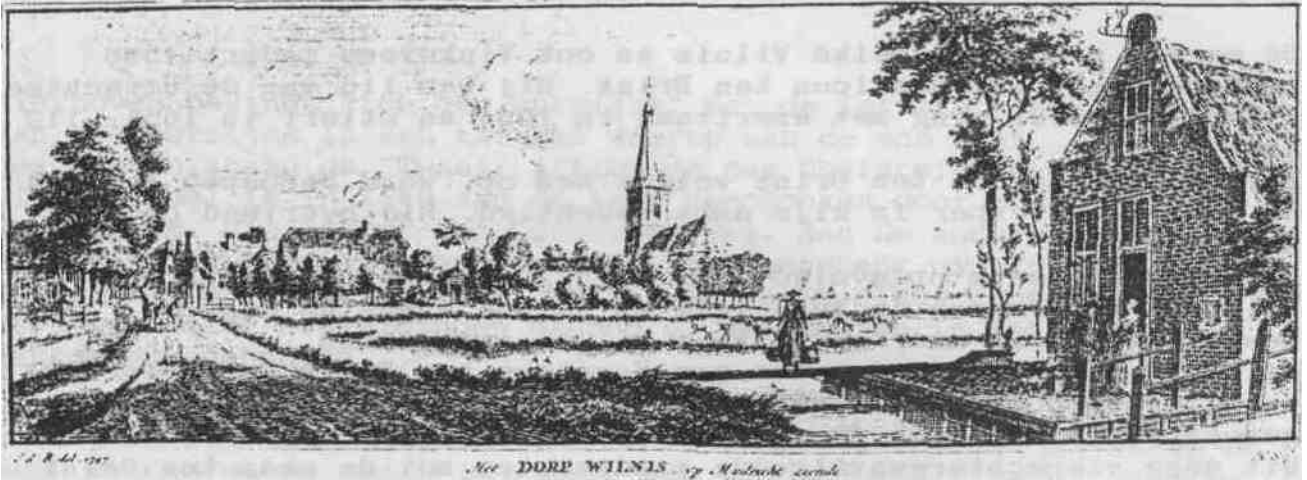
De school waarin de jeugd leert lezen, schrijven en rekenen en bovendien de eerste beginselen van de gereformeerde goddelijke waarheden door een zeer bekwame meester wordt onderwezen, telt in de winter 60 en in de zomer 30 kinderen. Het jaarlijkse tractement van de schoolmeester, die tevens nog fungeert als koster en voorlezer tijdens de kerkdienst, bedraagt behalve de emolumenten 104 gulden.

Diversen

In Wilnis is een notaris en procureur woonachtig die de inwoners in alle goede burgerlijke rechten en wetten behulpzaam is en hen doet inzien hoe nodig en billijk het is dat men ten opzichte van zijn evennaasten rechtvaardig leeft. Van de vakbekwaamheid van de twee meester chirurgijns is men zo verree overtuigt dat men aan hen veelvuldig de inwendige ziektes en kwalen toevertrouwt. De patiënten hebben daarom geen reden om zich over de door de chirurgijns op rite hen toegepaste geneeswijzen te beklagen.

Over het vervoer per schuit is de vorige keer al onder Mijdrecht bericht. Men betaalt voor het personenvervoer van Wilnis naar Utrecht in het ruim 4 1/2 en in de roef 6 stuivers.

De jaarmarkt of kermis wordt hier gehouden na de eerste zondag in oktober. De voornaamste herbergen of logementen zijn in Wilnis de



"Graaf van Solms" of het "Rechthuys" en dan nog een herberg zonder naam dat aan Driehuis is gelegen. In de heerlijkheid Oudhuizen bevindt zich de "Admiraal Tromp" alwaar eveneens het Rechthuis is en dan nog een zonder naam bij de hoge brug.

Dit artikel is een enigszins aangepaste weergave van de originele tekst van het boek Geheimschrijver Staat en Kerke der Verenigde iederlanden. Beginnende met die van de provincie Utrecht door Aart Vel. Eerste deel. Uitgegeven te Utrecht bij Jacob Cornelis ten Bosch en te Amsterdam bij Willem Eleveldt, boekverkopers in 1759. Het boek, dat alle plaatsen in de provincie Utrecht behandelt, is in te zien op het Rijksarchief te Utrecht. Een fotokopie van de beschrijving van Mijdrecht en Wilnis is aanwezig in ons documentatiecentrum in het Prinsenhuis.

De kaart van Beeldsnijder (1570)

In ons vorige nummer werd op de voorpagina een deel van een zeer oude kaart van onze omgeving afgedrukt.

De bij de kaart behorende tekst in het Middelnederlands - of eigenlijk net op de grens tussen het Middel- en het Nieuwnederlands - werd eveneens afgedrukt, vergezeld van een toelichting en een verklarende woordenlijst. Toch bleef het erg moeilijk te lezen en te begrijpen en wij vroegen daarom een van onze mede-leden, Dinie van Tol, die de Middelnederlandse schrijfwijze heeft bestudeerd (en dat nog steeds doet), een "vertaling" te maken.

Op de volgende pagina's vindt U het resultaat, waarbij de vertaalster zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke tekst is gebleven.

Wij vinden dat daardoor de 'vertaling' nog steeds zeer moeilijk is te begrijpen en misschien voelt een van onze lezers ervoor, aan de hand van de thans bestaande teksten, een derde versie in gewoon hedendaags Nederlands in ons blad te publiceren. Het mag natuurlijk best een vrije vertaling van de oorspronkelijke tekst worden. Het lijkt ons een heel interessante klus voor een taal-liefhebber.

De volgende keer komt het beloofde tweede deel van de kaart-tekst, naar wij hopen met een begrijpelijke vertaling.

Hiernaast een uitvergroting van een van de teksten op de kaart. Daaruit kunt U zien hoe "onleesbaar" de originele tekst van toen nu voor ons is. Knap dat sommigen van ons er toch uit weten te komen.

OVDE MEER

Ryeek

A ELSME

100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

Bemide leser In dese Ofgaete is te noch
 lunge noch breede des lants noch groote
 Ders vate. noch vork van die vtegh
 die met der lator II geteykent syn bi
 wtegh metude gestelt maer des nodde my
 gte vande Dms tollantstijde vaterlofinge
 ende alle andere vtegh dater de lator II
 moet op ty fast sy allegh gemisly op die
 mate huer vork gemisly met vtegh
 slappe roudte oft lund van tity lodesse
 Ende get. A. B. C. A. B. C. soe slygh als
 grovt met vtegh lity gestuutly met.
 lere des roudte lund. Begintende vande
 hory van Dms lator vtegh die wale
 tot vtegh nunde amre brug tot die
 lantstijde dinge van vtegh vtegh by nunde
 ande Dms tollantstijde vtegh.
 King toe bettykent die lantstijde
 dinge van Dms tollantstijde lunt
 Boudre dater vork arst gemisly soe
 opte geteykent ofte getal der huerstijde
 maer vork opte geteykent vtegh
 elike stide ende dorp.

ER

DE LEY

Saluator Carrede

De titel van de kaart (I)

Hier volgt dan de 'gemoderniseerde' versie van de oorspronkelijke tekst met, zoals U zult zien, nog steeds de nodige onbekende woorden.

door Dinie van Tol-Burgers

Dit is een kaart waar in men kan zien en kennen de waterschapsring en de omtrek van Amstelland, met de dorpen liggende in het Sticht van Utrecht. Met Amstelland in dijken en sluizen vergoeden en al zulks met Amsteiland en daar haar wateren tot in de Zuiderzee lozen. Te weten, de westzijde van Abcoude, Vinkeveen, Mijdrecht en Thamen. De oostzijde van Kudelstaart in het Sticht liggende, de oostzijde van Calslagen, Nieuwveen, Zevenhoven en Noorden in Rijnland liggende.

Het 1 ste artikel: Mede mag uit deze kaart merken en herkennen waar alle andere dorpen liggen, om en aan de ring van Amstelland de mensen hun water behoren te lozen. Niet door of op Amstelland. al is het zo, dat enige der Stichtsche landen mede in dijken vergoeden, maar niet in sluizen. Want het zelfde geschied, omdat zij met vergunning van de Graaf van Holland, door Muider hun water in de Zuiderzee lozen, waarom de Graaf van Holland, van Muider af tot aan de (hinderdam) = (overlast/schade) in het Sticht aan beide zijden van de Vecht op Hollandsche grond een mijl lange zeedijk (doet houden) = (bewaken), welk als de Graaf als voornoemd, die Vecht tot Muider stopte met een klein eindje dijk van een half (boechschoot)=(?) lang zou mogen verbeteren de verificatie van dien is waarachtig, dat beide dorpen in de landen Holland en het Sticht, over en langs de oostzijde van de Vecht liggen, verplicht en voorbeschikt zijn de dijken aan de westzijde van de Vecht te helpen maken en onderhouden. Hoewel zij daarmee niet geproviteerd zijn en dat meer is als de dijken van beide zijden van de Vecht of zeeburg (in breken) = (scheuren/afbreken) moeten dezelfde van de oostzijde van de Vecht, de dijk of zeeburg aan de westzijde eerst helpen afmaken, voordat zij haar eigen dijken aan de oostzijde mogen maken, ten ware dat er hen, bij een Graaf van Holland en de geïnteresseerde dijkverantwoordelijke van de westzijde van de zeeburg toestemde als gebeurd is in de jare 1519. Behouden mits dat zij, van de oostzijde als voornoemd, de dijkverantwoordelijke van de westzijde, evengoed met haar functionaris trachten zouden te helpen de dijken, ter hele en volle dijk toe. Dat alles bij provincie en zonder vooroordeel van 's lands recht en tot opzegging van de Graaf als voornoemd.

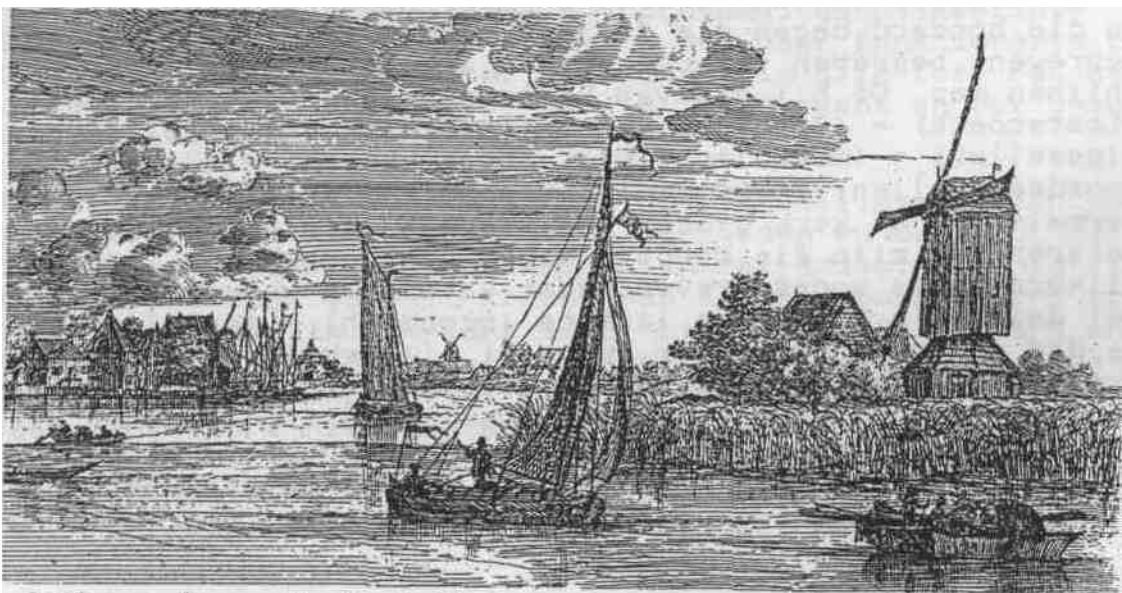
Het 2e artikel: Het is mede waar dat die van Bijleveld, Achthoven, Reijnerskoop en Mastwijk tot sluizen vergoeden en niet tot dijken en nochtans op condities en zekere middelen met Amstelland. tot in de Zuiderzee afwateren. Dat uit kracht van zekere voorrechten, op de 1ste dag in oktober in het jaar 1413, bij Graaf van Holland en expres toestemming van de landgenoten van Amstelland hen lieden gegeven, daar af een van de hoofdzakelijkste punten uit dat zelfde voorrecht van woord tot woord hier achter aan volgt. Zo het bijzondere tot deze materie dient. Verder zullen die van Reijnerskoop, Bijleveld en van Achthoven en Mastwijk hun landen achter en naast dicht houden en ook dat het water van Heijcoperwateringe niet zal komen in deze nieuwe

waterloop als voornoemd. Tussen de 1e dag van april en St. Martijns in de winter. Uitgenomen: noodvloeden die komen mogen, vanuit de zeeLek of vanuit de IJssel. Behouden dat mits zij in de zomer tot hunne beesten, nootturf, water mogen inlaten vanuit de IJssel en anders niet. En ware het, dat zij dat niet deden en hem daar of ons of van onze bewakers berichten, een wet gedaan wordt op een zondag te Harmelen in de kerk. Zo zullen zij hem achter en naast dicht maken binnen 8 dagen daaraan volgend en deden zij dat niet, zo zouden zij ieder geheel tegen ons (verbeuren)=(boete krijgen) 10 pond zoals het geld dat wij jaarlijks nemen van onze rente tot de tijd toe dat zij achter en naast dicht gemaakt'hadden als voorzeggd is, en deze ponden als voorzeggd, zullen niet hoger mogen worden dan 1000 ponden. Uit (gesijt)^o(?) of het enig open oorlog kwam tussen ons en de onzen tegen de Gestichte van Utrecht (dat God verbieden moet) Zo zullen zij niet verbeuren van enige boeten of ponden als voorschreven.

Het 3e artikel: Het is ook waar, dat alle het andere land in deze kaart begrepen, het zij in Holland of in het Gesticht liggende de IJssel of de Rijn tot Spaarndam uit behoort te wateren elk in het zijne, als men hetzelfde uit deze kaart duidelijk mag kennen en die voorrecht van Bijleveld als voorschreven. En die voorrecht den Heijcoperen bij Bisschop Floris van Utrecht gegunt in 1389 op Palmavond expresselijk verklaren en bij oude gebruiken (notoilicken)=(?) blijkt.

Het 4e artikel: Achtervolgende welke als voorschreven, voorrecht en gebruiken, ten einde dat die onderhouden werden, het recht van den keizer bewaard en Amstelland alzo gevrijwaard van onrechte afwatering. Carolus keizer van Rome en de Amsterlanden gegunt en verleent heeft, zekere voorrechtten op de 17e dag van september in het jaar ons Heeren 1525, daarbij een baljuw als dijkgraaf van Amstelland in ontvangst van zijner ambtenaar (geordoneert)=(tot een geestelijke orde behorende) wordt het zelfde voorrecht te besweren te onderhouden en alle jaren op de 1ste zondag van april en voorts meer tot alle tijden als het van nooden zal zijn, die welke hierna geschreven tot Harmelen in de kerk te doen en als het recht honderd dagen geleden is. Zo zal hij die zelfde wet op de volgende zondag daar weer doen als voorschreven wet, na die voorrechten van die van Bijleveld enz. en de oude gebruiken maar honderd dagen mag staan, zo binnen die honderd dagen die duizend ponden in de voorrechten als voorschreven, begrepen verschenen, en uit eender wet, niet meer verschijnen mag. Of hij die van Bijleveld inspecteerde, zo zal hij die (toetscoech) = (?) eisen, en zal men dan die van Bijleveld met haar (gesellen) = (medeplichtige), (boetschoech) = (?), (wijsen) = (een oordeel vellen) in zo menig 10 pond als de dagen van dat die wet tot Harmelen in de kerk gedaan was, gegaan zijn tot de dag van inspecteren, en zijn die honderd dagen niet omgekomen, mag die baljuw als dijkgraaf als voorschreven, daar en binnen weer controleren, en zo veel dagen als tussen de laatste (scoudich) = (schuldig/verplicht) en die dag verlopen zijn weer (winnen) = (verkrijgen) al tot die honderd dagen om gekomen zijn, en niet meer, eer dat na die honderd dagen als voorschreven, de wet weer vernieuwd is. ten ware dat die van Bijleveld (colluderende) = (?) met die van Heijcop het gehele jaar wilden (boetschoech) = (?) wesen, hetwelk bedrag waren enz. En

zouden men in dat geval die Bijleveldsche wetering tot boven de Waver en beneden toedammen zo dat het water van Bijleveld in Amstelland niet komen en mocht. Want anders zou Amstelland tienmaal meer schade lijden dan die boeten zouden mogen bedragen, dat de meningen van de voorrechten niet en is, en of men beduchte van enig belet dat in het doen van de wet zou mogen vallen, zo zal men die wet niet doen, dan met een gezworen ambtenaar, en dezelfde ambtenaar, een brief mee geven aan de water graaf heemraden van gemeenschappelijke ingelanden van Bijleveld en de schout van Harmelen, en die elk afzonderlijk inhoudende dat zij de als voorschreven, ambtenaar verdragen de wet als voorschreven, ongestoord en vreedzaam te doen, op dat van gene node en zij hetzelfde aan haar mensen, voorrechten te (verhalen) = (terug vorderen) en of zij in het doen van de wet. de ambtenaar enig belet, daden of het verdragen te handelen of de baljuw in het inspecteren, zo zal men die Bijleveldsche wetering toe dammen tot twee of drie plaatsen op de Hollandse grond en altijd tot een plaats boven daar die Waver in de Bijleveld komt. En als men die van Bijleveld beschuldigd of bekeurt heeft, zo zal die baljuw als dijkgraaf als voorschreven, schrijven aan de watergraaf en heemraad als voorschreven, om betalingen van elke dag dat die wet gedaan was, tot den dagen van den inspectie, tot 10 ponden van XL groten het pond, makende zulke sommen als dat die dagen uitwijzen zullen, met medewerking van (antwoerde) = (plechtige belofte) bij de zelfde ambtenaar, en betalen zij dan niet, zo zal hij baljuw als dijkgraaf als voorschreven, alle de ingelanden en haar goederen van Reijerscop, Bijleveld, Achthoven en Mastwijk waar men die in Holland verwerft. arresteren en die aldaar houden als voorschreven, (boeten) = (herstellen) en (penen) = (? geldstukken). Als zij dan nog geen gehoor geven, dan zal men die Bijleveldse wetering op de Hollandse grond toedammen als het voorschreven is. en onderwijzen die van de Waver dat zij haar water leiden in de Amstel, tussen Bijleveldse wetering en Ouderkerk op het (bequaemste) = (geschikte) en zo en zullen hem gene dammen beletten nog in de Holendrecht nog in de Bijleveldse weteringe en zullen alzo de onredelijke mensen tot reden te verstaan gedwongen worden. Als het nu geschied is bij de dammen in de Holendrecht, het Geijn en de Waver die aldaar om het opnemen van een dam in de A, na dat die aanleiding in diverse dagvaardingen weloverdacht voor spoken was. En mondeling in het opnemen dezelfde dam duidelijk bleek, bij het opstellen des Keijzerlijke machteloos als contredammen geleid zijn geweest.



de Funmolen aan de Amstel (anonieme gravure uit de 18e eeuw)

DE BRUG

De oude spoorbrug van de Amstel (of liever het Amstel-Drechtkanaal), tussen Mijdrecht-Amstelhoek en Uithoorn, wordt, nu de spoorbaan definitief is opgeheven, onderdeel van de 'vrije busbaan' tussen o.a. Mijdrecht, Uithoorn en Aalsmeer.

Maar... uit recente berichten van de provincie Utrecht vernemen wij dat de draaibrug iets heel bijzonders is en daarom een MONUMENT gaat worden.

De brug is in 1912 in opdracht van de HESM (Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij) gebouwd en bestaat uit twee delen, te weten een draaibrug en een vast deel. Hij heeft een lengte van ca. 50m in totaal en een breedte van 8 a 9 m.

En wat is nu het bijzondere. Volgens de monumenten commissie het volgende:



"De spoordraaibrug uit 1912 is van historisch-civiel-technische betekenis

- als goed en gaaf voorbeeld van een dergelijk type constructie;
- vanwege zijn uniciteit in Noord-Holland;
- vanwege het materiaalgebruik waaronder geklonken stalen I-profielbalken en stalen leggers in combinatie met de toepassing van gewapend beton op ruime schaal.

De brug is van sociaal-historische betekenis

- als onderdeel van de ontwikkeling van de infra-structuur die in dit gebied in het eerste kwart van de twintigste eeuw zijn hoogtepunt bereikte, en met name als kenmerkend element van de HESM-lijn van Aalsmeer naar Nieuwersluis.

De brug is ruimtelijk van betekenis als beeldbepalend element in relatie tot het Amstel-Drechtkanaal."

Ziezo, wij hebben dan ook een opvallend bruggenmonument, althans zeker de helft ervan, want het vaste deel met de merkwaardige constructie, ligt op 'ons' gebied! Echter, de kadastrale aanduiding van de brug staat onder Uithoorn, sectie B, no.4193.

Zouden wij dan toch geen monument hebben, zelfs geen stukje??!!

Kopij, Kopij, Kopij

Helaas, de kopij stroomt nog steeds niet binnen.

Toch zou het zo leuk zijn als er uit onze flink gegroeide ledenkring wat meer publicaties in ons blad geplaatst konden worden. Velen van U hebben vast wel iets te vertellen dat ook Uw mede-leden zal interesseren.

U weet het: de redactie is altijd bereid te helpen als U moeite hebt met het redigeren van een artikel. Ook als U historisch foto-materiaal hebt waarbij een verhaal moet worden gemaakt, kunt U altijd een beroep doen op onze medewerking.

Vol verwachting klopt ons hart....!

Red.

De Nieuwjaars-bijeenkomst

Op 13 januari werd in Het Prinsenhuis onze traditionele Nieuwjaars-bijeenkomst gehouden. Er waren ruim 50 leden gekomen die elkaar geluk, voorspoed en gezondheid in het Nieuwe Jaar wensten, dit alles onder het genot van een hapje en een drankje.

Daarnaast was er door onze Theo weer een kleine expositie van ons documentatie materiaal ingericht die zeer veel belangstelling oogstte.

Als klap op de vuurpijl werd er in de ontvangstruimte van het Prinsenhuis een **filmvoorstelling** gegeven. Ons lid, de heer P.J.Kruijt Sr, vertoonde een 8mm-film van ongeveer een uur over vele facetten van Mijdrecht in de vijftiger jaren.

Dit werd weer een geweldig succes en leverde, zoals steeds met zulke programma's, veel hilariteit op bij het zien van bekende figuren of gebeurtenissen uit die tijd.

De kwaliteit van de getoonde beelden was verrassend goed en het deskundige commentaar van de heer Kruijt ondersteunde het gebodene in belangrijke mate. Al met al een zeer geslaagd en gezellig begin van 1992!

Daar het filmprogramma niet van te voren kon worden aangekondigd, zal het met medewerking van de heer Kruijt t.z.t. worden herhaald voor de leden die op 13 januari niet konden komen. Zodra er een datum is vastgesteld hoort U dat nog.

Ledenbijeenkomst van 19 februari 1992

Op bovengenoemde datum werd in het Dorpshuis De Boei te Vinkeveen een dia-voordracht gehouden door ons bestuurslid, dhr. P.v.Golen over de turfwinning onder de titel: "Van Bagger tot Turf", toegespitst op Vinkeveen.

De opkomst was ook ditmaal bijzonder goed. Ca. 100 personen vonden hun weg naar het dorps huis, zodat de gehuurde zaal eigenlijk te klein was, omdat op zoveel belangstelling niet werd gerekend. De voorzitter kondigde aan het einde van de avond dan ook aan dat de volgende bijeenkomst, die in de tweede helft van April is geplanned in een ruimere zal worden gehouden. Het onderwerp voor die avond zal zijn: Vinkeveen, vroeger en nu.

In zijn voordracht behandelde de heer Van Golen eerst het gemechaniseerde deel van de turfwinning op de Vinkeveense plassen, waarbij met de zogeheten turftrek- of -steekmachines werd gewerkt. Een soort baggermachine die grote plakken veengrond kan opscheppen en in de vorm van bagger aan land kan brengen. De spreker had met hulp van derden de hand weten te leggen op een serie fraaie en zeer instructieve dia's, die het de kijkers duidelijk maakten wat er allemaal voor nodig is om tot de indertijd zo gewone turf te komen.

Na de pauze liet hij, eveneens met uitstekende dia's, zien hoe het turfmaken met de hand geschiedde. Een bijzonder zwaar en vakmanschappelijk werk, waar men tegenwoordig niet meer om zou hoeven te komen. In de zaal waren enige ouderen, die turfmakers van weleer bleken te zijn en die nu en dan aanvullende deskundige toelichting konden geven op het getoonde. Dit leverde de nodige hilariteit op. Dhr. Van Golen presenteerde het geheel op zeer bekwame wijze en werd dan ook prompt uitgenodigd om t.z.t. met een vervolg-voordracht te komen.

Er was in de zaal - zoals te doen gebruikelijk - weer een kleine expositie van ons documentatie-materiaal ingericht (Theo De Schrijver) en deze ondervond veel belangstelling.

Gesteld kan worden dat er sprake was van een zeer geslaagde bijeenkomst, die onze vereniging zeker weer de nodige nieuwe leden zal opleveren.

BESTUUR van Historische Vereniging
DE PROOSDIJLANDEN
opgericht 20 september 1984

Voorzitter:

P.C.Grundmann
Wilnis tel.: 02979-81578

Vice-Voorzitter:

L.Claassen
Mijdrecht tel.: 02979-83512

Penningmeester:

Mevr.B.vanTol-Burgers
Burg. Padmosweg 38
3648 BG Wilnis
Tel.; 02979-84213

Secretaris:

P.A. van Golen
Vinkeveen tel.: 02972-1672

POSTADRES SECRETARIAAT:

POSTBUS 65
3648 ZH WILNIS

Documentatie:

Th.De Schrijver
Tel.: 02979-84241

Archeologie/Opgravingen:

Mevr. W.M.Raadsveld-Pronk
Mijdrecht

Bankrelatie:

RABOBANK Mijdrecht
Rek.nr. 36.96.18.505
Giro bank nr. 283067

Contributie: f. 25,— per jaar